

РІК XLVI Ч. 4

КВІТЕНЬ — 1989 — APRIL

No. 4 Vol XLVI

НАШЕ ЖИТТЯ

OUR LIFE

ВИДАЄ СОЮЗ УКРАЇНОК АМЕРИКИ — PUBLISHED BY UNWLA, INC.

НАШЕ ЖИТТЯ

OUR LIFE

PIK XLVI, Ч. 4

КВИТЕНЬ — 1989 — APRIL

No. 4 | VOL. XLVI

ЗМІСТ

Вітаємо з Празником Воскресення Христового	1
Веснянки—Гаївки—Гагілки у Львові	1
У.Л. Наше роз'єднання — радість ворогам	2
Вітаємо п. А. Возьну із 100-літтям	3
Х. Навроцька. Вміти бути молодим	3
І. Кравців. Св. пам'яті Д. Гнатківської-Лебедь	4
С. Гнатенко. Н.В. Суровцева	6
Н. Суровцева. Несмертельна Оленка	6
Слово про Лідію Крушельницьку. Х. Навроцька.	11
М. Перехожа. Зерно посіяне в негоду	12
Л. Дражевська. Видатний мистець — Г. Захарясевиц-Липа	14
Дитяча світличка в Нью-Йорку. Л. Андрусишин.	16
І.Х.Ч. Ніна Матвієнко	17
Вісті з Централі	18
Калейдоскоп жіночого життя Х. Годів-Юзич.	19
Вісті... Листи до редакції	20
Our Life	
News from Headquarters	21
In memory	22
Харчування. Практичні поради Х. Навроцька.	23
Дописи	24
Пожертви	29
Посмертні згадки	32, 36
Нашим дітям	34
Загальні збори	36

Редактор — Уляна Любкович

Редактор "Our Life" — Марта Бачинська

ГОЛОВНА УПРАВА СУА
РЕДАКЦІЯ/АДМІНІСТРАЦІЯ
108 Second Avenue
New York, N.Y. 10003
(212) 533-4646 Ред.: (212) 674-5508

УКРАЇНСЬКИЙ МУЗЕЙ
203 Second Avenue
New York, N.Y. 10003
(212) 228-0110

На обкладинці. Галина Захарясевиц-Липа. "Писанкарка" із серії "Промисли Гуцульщини". Батик на крєпдешині. 1965 р.

Our cover. Halyna Zachariasevych-Lypa. "The Pysanka Painter" from the series "Trades in the Hutsul Region". 1965.

Second Class Postage Paid at New York, NY and at additional mailing offices. Copyright 1988 Ukrainian National Women's League of America, Reserved — Published in U.S.A.

Головна Управа СУА

ПОЧЕСНІ ГОЛОВИ

Лідія Бурачинська, Іванна Рожанковська

ЕКЗЕКУТИВА

Марія Савчак	— голова
Іванна Ратич	— 1-ша заступниця голови
Ольга Гнатейко	— 2-га заступниця голови для справ організаційних
Лідія Гладка	— 3-тя заступниця голови для справ культури
Марта Хомяк	— 4-та заступниця голови для справ зв'язків
Любомира Артимішин	— протоколярна секретарка
Марія Томоруг	— кореспонденційна секретарка
Розалія Полчі	— англомова секретарка
Александра Кіршак	— скарбничка
Марта Данилюк	— фінансова секретарка
Ірина Куровицька	— вільний член
Рома Шуган	— вільний член

РЕФЕРЕНТУРИ

Ірина Руснак	— музейно-мистецька
Ольга Тритяк	— виховна
Ліда Черник	— суспільної опіки
Анна Кравчук	— стипендій
Ірина Чайківська	— пресова

ГОЛОВИ ОКРУЖНИХ УПРАВ

Ірина Лончина	— Дітройт
Оксана Фаріон	— Філадельфія
Леся Гой	— Нью-Йорк
Марія Крамарчук	— Північний Нью-Йорк
Татіяна Рішко	— Нью Джерзі
Ірина Свистун	— Огайо
Марія Наваринська	— Чикаго
Лідія Фицалович	— Нова Англія
Теодозія Кушнір	— Південний Нью-Йорк

КОНТРОЛЬНА КОМІСІЯ

Ірена Кіндрачук	— голова
Евгенія Новаківська	— членка
Александра Качмар	— членка
Анна Рак	— заступниця
Евгенія Івашків	— заступниця

Люїза Сакс — парламентаристка

ПРЕДСТАВНИЦТВА "НАШОГО ЖИТТЯ"

АНГЛІЯ:

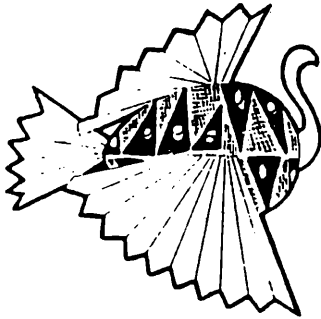
Ukrainian Booksellers
49 Linden Gardens
Notting Hill Gate
London W 2

АВСТРАЛІЯ:

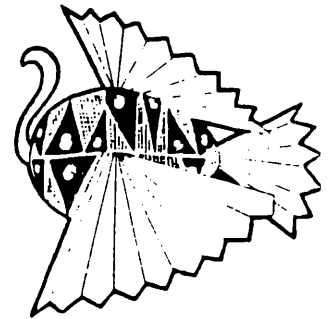
Postup Ukrainian Cooperative
Trading Society Limited
928 Mount Alexander Rd.
Essendon, 3040,
Australia

"OUR LIFE" (USPS 414-660) is published monthly — except Aug. by UKRAINIAN NATIONAL WOMEN'S LEAGUE INC. 108 Second Ave. New York, N.Y. 10003.

Postmaster: send address changed to OUR LIFE
108 Second Ave. New York, N.Y. 10003

ХРИСТОС ВОСКРЕС!

ВОІСТИНУ ВОСКРЕС!

ІЗ СВІТЛИМ ПРАЗНИКОМ ВОСКРЕСЕННЯ ХРИСТОВОГО
ЩИРО ВІТАЄМО

ПРЕЗИДЕНТА СВІТОВОГО КОНГРЕСУ ВІЛЬНИХ УКРАЇНЦІВ — ЮРІЯ
ШИМКА,

ГОЛОВУ СВІТОВОЇ ФЕДЕРАЦІЇ УКРАЇНСЬКИХ ЖІНОЧИХ ОРГАНІЗАЦІЙ —
МАРІЮ КВІТКОВСЬКУ

ПОЧЕСНИХ ГОЛІВ СУА — ЛІДІЮ БУРАЧИНСЬКУ І ІВАННУ РОЖАНКОВСЬКУ,
ПОЧЕСНИХ ЧЛЕНОК СУА,

ОКРУЖНІ УПРАВИ СУА,

ВІДДІЛИ СУА,

ЧЛЕНОК І ВІЛЬНИХ ЧЛЕНОК СОЮЗУ УКРАЇНОК АМЕРИКИ,

СКЛАДАЄМО ЇМ НАЙКРАЦІ ПОБАЖАННЯ!

ЕКЗЕКУТИВА СОЮЗУ УКРАЇНОК АМЕРИКИ

ВЕСНЯНКИ — ГАЇВКИ — ГАГІЛКИ

Ой весна, весна, — днем красна

Що ж ти, весно, принесла?

"Принесла я Вам літечко

Ще й рожевою квіточку".

Ой виходьте, дівчаточка,

Та в сей вечір на вулицю

Весну красну стрічати,

Весну красну вітати.

Благослови мати

Весну, закликати.

Весну закликати,

Зиму проводжати.

А вже весна, а вже красна.

Із стріх вода капле,

Молодому козаченьку мандрівочка пахне.

А ти, козаче будь пан,

Візьми дівчину під жупан.

НАШЕ РОЗ'ЄДНАННЯ — РАДІСТЬ ВОРОГАМ

Читаємо, чи тільки переглядаємо часописи, журнали з України. Офіційні і самвидавні, як *Український Вісник*, *Кафедра*, *Євшан зілля* і інші. Наче прорвалася гребля і залила вістями сповнений туги пустир на який донедавна зрідка проливалися струмочки вісток.

Ми із захопленням приймаємо вістки про те, що не тільки старші, які пам'ятають хто вони і чий вони діти, але і молодші, які виховалися в атмосфері заборон і затаєння правди, домагаються плекання рідної мови, пізнання історії, збереження культури і багато інших змін у житті як спільноти, так і особистостей.

Не всі мають змогу читати пресу, яка друкується в Радянському Союзі, але наша преса подає деякі вістки звітти, а теж і коментарі. Виховані у вільному світі молоді, чи й не зовсім молоді люди, інколи не розуміють того, що діється в Україні, міряючи події міркою вільного світу, тож коментарі інколи дуже важливі, а ті хто їх пише, мусять мати почуття відповідальності за кожне пояснення.

Не мовчать теж приїжджі з Радянського Союзу, особливо борці за людські права, члени Гельсінкської Спільки та інші.

Не тільки друковане слово з України доходить до нас. Зустрічаємо приїжджих вчених, поетів, літературознавців. Вони промовляють, читають свої твори, показують прозирки (або як вони це звать "сляйди"), з різних ділянок мистецтва, побуту тощо. Слухаємо їх часто із захопленням, а те, що, чуємо свідчить про їхнє глибоке знання, широке поле зацікавлень. Інколи проявляють вони іншу градацію вартостей

ніж її плекають жителі Західного світу, де часто матеріяльне цінують більше від духовного.

При зустрічах можна спостерігати намагання, добру волю пізнати, зрозуміти погляди інших, зблизитися один до одного людям з двох світів, об'єднаних однією батьківщиною. Єднає теж прагнення свободи для батьківщини, хоч, може, неоднаковими шляхами й способами.

Але, на жаль, тут і там прориваються назовні не вислови інакших поглядів, але критика і дія, різного роду обвинувачення, обмова, а то й образа.

Може хтось сказати, що годі інколи відрізнити де правда, де неправда, але дуже часто ці "заяви" чи просто словесні "інформації" так не підходять "не пасують" до характеру осіб яких дотичать, що приходить на думку, що це організована й інспірована кимсь дія.

Наша єдність, спільна дія — це те чого найбільше боїться наш противник, а має він свої методи, якими вміє впливати на легковірних осіб. Він може діяти так, щоб розбити єдність нашими власними руками. Дехто може стати несвідомо знаряддям шкідливих впливів наших противників. Історія записала немало таких трагічних ситуацій, коли брак єдності перекреслював побіду.

Живемо в часах, коли кожний день приносить щось нового, коли, можливо, вирішується доля народів, а передусім нашого народу. Чи зуміємо використати цей час, цю добу "жорстоку як вовчиця", але сповнену надії і віри в майбутнє нашого народу? Чи зуміємо відрізнити мале, низьке від великого, ясного світлого?

У.Л.

Відзначаючи таку рідкісну в українській громаді подію, що Мати нашої Дорогої Голови СУА, Марії Савчак — Достойна Пані **АНТОНИНА ВОЗЬНА**, дійшла до 100 років своєї життєвої мандрівки, 64-ий Відділ СУА має честь привітати її з цим рідкісним і радісним ювілеєм та сердечно побажати благословенного Богом та здорового і погідного вечора її праведного життя.

Складаємо на репрезентаційний Фонд СУА 100.00 дол.

**Управа і членки 64-го Відділу СУА
в Нью Йорку**

*Вітаємо Достойну Пані
Антоніну Возьну,
з її 100-літнім Ювілеєм!
Бажаємо обильних Ласк та Благ Господніх!
з глибокою пошаною*

Редакційна Колегія "Нашого Життя"

ВМІННЯ БУТИ ЗАВЖДИ МОЛОДИМ

Вміння почуватися молодим залежить від внутрішнього почування в душі і серці, незалежно від зморщок чи сивого волосся назовні. Джерело молодости є внутрі людини.

Тому це є "внутрішня" справа. Тіло старіється, але само тіло це не ціла людина. Філософ Емерсон сказав: "ми не числимо літ людини, доки вона не має нічого іншого до числення."

Ми не ростемо, щоби бути старшими, ми стаємося старшими, бо вже не ростемо.

Ми молоді, якщо маємо бадьорий підхід до життя. Пам'ятаймо, що веселе серце є добрим ліком, а зломаний дух висушує кості, як каже давня приповідка.

Будемо молодими, якщо наш ум є живим і стрим. Наука виказує, що здібність думання не конче зменшується з віком, тільки швидкість думання меншає. Треба змусити свій ум відійти від давніх звичок. Треба пам'ятати, що протоптані стежки для протоптаних людей. Шукаймо нових місць, читаймо нові книжки, спробуймо нове заняття — "габбі".

Бути гнучким з умінням пристосування, мати широкий світогляд помагає почуватися молодшим. Не

треба дозволити своїм артеріям стверднути. Можна почуватися молодим, беручи надхнення від молодих духом, яких життя було повне активності і творення. Гете закінчив Фауста маючи 80 років, Тиціан ще творив маючи 98 років. Тосканіні диригував на 85 році життя, а Едісон працював у своїй лабораторії як було йому 84 роки. Будьмо конструктивно зайняті, поставмо собі нові цілі для досягнення, почнімо нові проекти. Людина, яка на 90-му році життя садить нове дерево має візію майбутности. Починаймо нові пляни, які будуть продовжуватися, як вже нас не буде.

Творення добра помагає почуватися молодим — працюймо для добра других. Будьмо молодими з молодим серцем, якщо це можливе старшій людині померти з молодим серцем. Це не погана ідея, як сказав Карл Сандбург.

Пам'ятаймо, що наш вік це стан нашого думання, наших почувань.

З думкою не тільки про старших, але про молодих, які з часом — а час скоро біжить — повинні підготуватися.

Христя Навроцька

РІК 1989 — РІК УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

СВ. ПАМ'ЯТІ ДАРІЇ ГНАТКІВСЬКОЇ-ЛЕБЕДЬ

На кладовищі в Савт Бавнд-Бруку, Нью Джерзі, в ділянці колишніх Вояків Української Повстанської Армії, 28 лютого 1989 року виросла нова могила, тим разом могила мужньої жінки, активної учасниці визвольної боротьби українського народу — Дарії Гнатківської-Лебедь.

Покійна народилася в Україні 1912 року в домі отця Омеляна і Олександри Гнатківських. Початкове навчання Дарія набула в місцевій школі та в нижчих класах гімназії в Коломиї, опісля перейшла до гуманістичної гімназії "Рідна Школа" у Львові.

В тих роках Львів якраз відзначав 10-ліття визвольних змагань, коли то на львівському ратуші та на університеті появилися синьо-жовті прапори, а українське населення, зокрема молодь, зорганізована в Пласті, взяла масову участь у панакхиді за поляглих героїв. В усіх тих патріотичних виявах брала теж участь Дарка, яка була вже ученицею львівської гімназії УПТ-"Рідна Школа".

Гнатківська звернула увагу товаришок на себе своєю ніжністю, товариською поведінкою та гарною зовнішньою поставою. Була розумна, дуже добра учениця, музикальна. Крім гімназійного навчання брала лекції гри на фортепіяні в Українському Музичному Інституті ім. Миколи Лисенка. Співала у шкільному хорі, знаменито читала ноти і вражав її кожний фальшиво заспіваний тон.

Зразу вступила в ряди Пласту, який був зорганізований при школі, в 33-ій куринь ім. Ольги Кобилянської, де куринною в той час була Ляся Старосольська. Дарка належала до гуртка "Лисичка", брала участь в усіх сходах куреня, в національних святкуваннях та прогуляках чи виправах на т.зв. Сагару чи площу Сокола Батька. На табори Дарка не їздила, бо була одиначкою, родичі жили біля Косова, де батько був парохом, тож хотіли мати доньку під час шкільних вакацій дома.

В 1929 році почали втягати середньошкільну молодь в ряди новоствореної Організації Українських Націоналістів. Постали тоді і в гімназії "Рідної Школи" підпільні звена і до одного з них увійшла Дарка. Була вона активною в звені, вміла гарно підготувати на сходу політичний огляд, переймалася і жила голошеними організацією ідеями. Так прийшов 1930 рік, коли то восени польська влада формально розв'язала Пласт. Пластову працю продовжувано тайно. Треба було вибрати одну підпільну організацію. Дарка вибрала більше небезпечну — ОУН. В тому часі молоді люди залюбки дивились фільми, які представляли героїзм та посвяту. Одним з таких фільмів був фільм "Ікс 27", в якому героїнею є жінка-розвідчик, що умирає за ідею, а останнім її бажанням — заграти на фортепіяно вальс. Дарка любила грати мільодію того вальса, а її подруги бачили

*Сл.п. Дарія (Ода) Гнатківська-Лебедь
Daria Hnatkivsky-Lebed'.*

якраз її в тій героїчній ролі з точки погляду української дійсности. Тож ще перед закінченням гімназійного навчання, як розділювали членок звена до різних ділянок, Дарку призначено до розвідки, що тоді для молодих дівчат було дуже приманливим.

В 1932 році в травні Дарія зложила іспит зрілости. Після матури її найближчі подруги розійшлися різними шляхами та спільна ідея часто зводила їх разом. Дарка — Ода, як тоді радше звали її подруги, перебувала переважно біля Косова у батьків. Та не довго, бо вже 1934 року попадає в тюрму.

Голосний т.зв. варшавський процес* на якому Ода засіла як третя із 12-х підсудних, доказав як мужньо, незламно, відважно і спокійно вона прийняла усі страждання та 15-річний присуд. Після присуду в польській в'язниці одружилася з Миколою Лебедем, засудженим в тому самому процесі у Варшаві на досмертну тюрму. Оди віра у краще майбутнє наказувала їй "без надії таки сподіватись". Та проходили роки, в яких не було видно надії на волю. З Варшави Оду перевезли в тюрму у Фордоні в познанському воєвідстві, де перебувала до 1939 року, до розвалу Польщі.

Будучи ув'язненою, Ода відмовилася уживати польської мови, через те не одержувала ніяких листів і не мала побачень з родиною. Коли німецькі війська зайняли Польщу, поляки евакуювали тюрму, а в'язнів військовими конвоями провадили в сторону

Варшави. Такий марш тривав понад три тижні, часто під обстрілами кулеметів та бомбовиків, без достатніх харчів і одєжи. Коли ж остаточно стражники самі почали втікати, в'язні, які не згинули від куль, ховаючися по лісах продиралися на волю. Так і Ода опинилася на волі та почала розшукувати мужа Микола. Організаційною дорогою довідалася, що він в подібних обставинах визволився і є на Словаччині.

Зустрілася з ним вперше після тюремного вінчання. Переїхали до Кракова, тодішнього Генерал-губернаторства, де жили до червня 1941 року, до вибуху німецько-советської війни. Згодом Микола пішов на схід, а Ода, очікуючи першої дитини, поїхала до Познаня, де жила близька родина, тета. Народився син Марко, та на превеликий жаль і біль Оди — помер. Переборолася і це та як прийшла троха до фізичних сил постановила їхати до Львова.

З молоденькою кузинкою Іванкою переходять нелегально дві границі, з Познаня до губернаторства і звідси до Галичини. Недовго їм довелося перебувати у Львові на волі. В серпні 1941 року німці перевели перші масові арешти українців. Тоді теж Ода з кузиною Іванкою (Григорців) попала на кілька тижнів до тюрми на вул. Лонцького. Після звільнення Ода жила підпільно. Підпільно зустрічалася з мужем, за яким Гітлер розіслав гончі листи. Восени 1942 року у львівській лікарні під чужим прізвищем Ода родить доню Зоряну.

Навесні 1943 року помер батько Оди, отець Гнатківський. Мама переїхала до Львова, де замешкала у своїй сестри, котра з родиною перепроводилася з Познаня. Тут теж знайшла пристановище Ода з маленькою донею. Хата була за містом і здавалось, що хоч трохи можна буде в спокою прожити. Та не судилося. 29 січня 1944 року в пополудневих годинах гестапівці вдерлися до хати. Розлючені, що не застали Миколи, плюндруючи та побиваючи присутніх куди попало, забрали до тюрми на Лонцького цілу родину: Оду, її маму, тету, вуйка, двадцятирічну кузину Іванку і 16-місячну доню Зою. За кілька тижнів цілу родину вивезли до концентраційних таборів. Жінок до Равенсбрюку, а Одиного вуйка до Грос Розен, де він і помер у каменоломнях. Оду, кузину Іванку і маленьку Зою посадили в т.зв. "бункри" це ізольований в'язничний будинок, де тримали небезпечних, або спеціальних в'язнів. В часі тих арештувань та вивозів гестапівці все пригадували Оді, що всі вони призначені на розстріл. Багато разів забирали від неї дитину, нераз на цілий день. Найтяжчою для Оди була свідомість, що її дитина пропаде. Про це сама Ода пише в своїх споминах: *"Кожної ночі, як тільки відкривалися двері до якоїсь камери, когось виводили на смерть. Чекали на свою чергу і ми. Тоді то я думала, якщо прийде та хвилинка, як маю тримати Зою? Чи так, щоб купля раніше поцілила її, чи може так, щоб її охоронити"*.

Та Боже Провидіння зарядило інакше. Несподі-

ДАРІЯ ГНАТКІВСЬКА

засуджена львівським судом у Варшаві на 15 літ тюрми за допомогу у вбивстві ката українського народу Б. Перацького

Репродукція поштівки яку Управа ОДВУ в Америці видала у 1935 р.

вано в жовтні стражники казали забрати усе зі собою і повели їх кудись в незнане. Ода і Іванка були переконані, що ведуть їх на розстріл. Яке ж велике було їх здивування, коли їх звільнили та вивезли до малої місцевості під Берліном, Ленін. Там, ніби на волі, мусіли що-другий день голоситися на поліції і не можна їм було нікуди виїздити. По короткому часі організаційним шляхом Ода з мамою і маленькою донею виїхали до Загребу (Хорватія) до мужа Миколи. Звідси, втікаючи від німців, від армії Тіта та від обстрілів, опинилися в Італії, де застав їх кінець війни. В Римі родина Лебедів перебувала до 1948 року. Згодом переїхали до Мюнхену, а в 1950 році до Америки.

Дарія Гнатківська-Лебедь (Ода) пройшла героїчними кроками крізь страждання, яке принесло їй життя. Це була українська патріотка, жінка великих чеснот та особистої культури. Хоч була втіленням ніжності — то рівночасно твердою, незламною жінкою. До кінця свого земного життя цікавилася долею України та вірила в нашу перемогу.

Від 18-го листопада 1935 до 13-го січня 1936 р. відбувся у Варшаві процес проти членів ОУН, за участь у підготовці і виконанні атентату на польського міністра внутрішніх справ Б. Перацького.

НАДІЯ ВІТАЛІЇВНА СУРОВЦЕВА (1896-1985)

Надія Віталіївна Суровцева, українська громадська діячка, письменниця. Репресована в Харкові у 1927 році. Реабілітована в 1954 році. Відтоді мешкала в Умані. До кінця свого життя приймала участь в правозахисному русі, творчо працювала. Однак творчий доробок цієї талановитої письменниці "безслідно" зник.

Є люди зустрічі з якими запам'ятовуються на все життя. До таких людей належала і Надія Віталіївна Суровцева. Людина з іншого покоління, однак при першій зустрічі духовна краса, ерудиція, внутрішня інтелігенція, безпосередня манера поведінки, тонке почуття гумору захоплювало, чарувало, приваблювало нас, молодше покоління. І хто хоч раз побував в домі Н. Суровцевої в Умані завжди вертався знову не зважаючи на небезпеку бути присутнім під час чергового обшуку організованого органами КДБ.

Так і сталося у 1980 році зі мною, моїм 7-ми літнім сином Назаром та гостем з Москви Євгеном Габовичем. Ми тільки сіли до обіду, аж дзвінок в двері. Органи МВД представили дозвіл прокуратури УРСР на проведення обшуку. Шукати мали "порнографію" у 84-літньої жінки. Сміх та ї годі. Проте вилучили чомусь її новели-спогади з життя 20-их—30-их років та часів тюремного ув'язнення. Вранці я ще з захопленням читала спогади про Остапа Вишню, Падалку... а ввечері їх не стало.

Після прочитання новел у мене залишилось враження як від майстерно виконаного твору справжнього мистця. Пригадую, що у 60-ті роки вийшли з друку "Спогади про неспокій" Ю. Смолича. У порівнянні з новелями Надії Віталіївни вони видалися мені "Plotkami o paniach i panach".

Надія Суровцова

Nadia Surovcova.

З великою гідністю поводитись Надія Суровцева, як ми її називали "бабця" під час трусу. Ми, молодші, протестували, кипіли, заперечували.... Надія Віталіївна сиділа з "олімпійським спокоєм", лише промовляла — "пережила я й не таке, переживу і це"....

Після обшуку я запитала "бабцю" чи залишилися у неї запасні примірники новел. Вона запевнила мене, що є на Заході. Проте даремні мої пошуки. Сліди втрачено. І ось маленька заслونا відкрилась спогадом про "Степанівну", яку дуже любила і часто згадувала, а сина її Ярослава вважала і своїм сином...

СТЕФАНІЯ ГНАТЕНКО

НАДІЯ СУРОВЦЕВА

НЕСМЕРТЕЛЬНА ОЛЕНКА

(Про Олену Степанів)

Ми зростали в тяжкий час реакції — університетська молодість припала на добу, коли в молоді не було змоги вповні користати з літератури, а батьки, тихі і вимуштровані, не могли служити прикладом, не вабили своїми ідеалами, бо в сфері національних прагнень їх програмою — максимумом була хіба сільська українська школа.

Ми уважно стежили за "боротьбою" за українську школу в російській державній Думі, також ламали списи над відомими формулами: української мови не було, нема і не буде, або пізнішою: дайте їм українську школу, і вони самі від неї відмовляться...

Ми зрозуміли, що батьки прагнуть потрібного, корисного, необхідного... але-ж чи того могло виста-

чити для молодих гарячих голів, полум'яних сердець?

Постійно живучи в туманному присмерку далекого Петербурґу, ми знайшли у нетрях Академії наук нові для нас книжки "братів з-над Дністра"; но-чами схилилися над ними, переписуючи рідкі і недоста-сяжні для загалу твори Бачинського, Пачовського... Ми відкрили "Український П'ємонт" — Галичину.

Ми почали мріяти про Батьківщину.

А так мало знали про неї.

Нас захопила історія, далі ми почали потроху, навпомацки, знайомитись з економією, а далі перед нами стали політичні питання. Їх загострила війна.

Якщо перше нас до певної міри задовольняли студентські справи, журнал, з'їзди, розповсюдження літератури, який-небудь український концерт, мітинг, демонстративна панахида по Шевченку, то тепер перед нами маячило те, що робилося в Галичині, так близько, а разом з тим недосяжно далеко від нас. Там, розуміється, також була і буденна робота, але до нас доходило тільки героїчне, романтика.

Незважаючи на війну, зв'язок з Галичиною тривав. Він не ослаб, навпаки, навіть зміцнився. Ішов він через Стокгольм. Звідти ми одержували реферати (Донцов), книжки ("Січковий співаник"), фото Січових стрільців, а між ними — Олени Степанівни.

Чарівне дівоче личко дивилося на нас з забороненого фото. Ми добре здавали собі справу, чим загрожували ці фото у військовий час в царській Росії — але ми добували їх, завозили на Україну, берегли, як святиню.

Прийшли вісті і про "Союз визволення України".

В Петербурзі панувала реакція, розклад царату. На Великій Україні — заборона часописів, українського слова, а тут, поруч, "Визволення України", молодь, що йде в стрілецьтво віддавати своє життя за майбутнє Батьківщини. Це було саме те, чого бракувало нам, отієї дієвої самовідданості.

Трохи згодом ми дістали картку з могилами і хрестами тих, що загинули під час боїв з царським військом на Маківці.

Образ Степанівни, що билася також у тих стрілецьких лавах, тепер став символом усіх мрій, почувань того П'ємонту.

Проте практично ми не робили нічого. Ми лише гуртували молодь, готували свої ряди, а хлопців, наших ватажків та товаришів, послідовно і невблаганно забирали до царського війська.

Наближалася революція.

Контакт з Галичиною періодично то вривався, то знов відновлювався. Але серед нас, північної української кольонії студентів, мрія про Батьківщину по trochu кристалізувалася, хоч і не набирала ще конкретних форм.

А образ Степанівни маячив перед очима, гартуючи у молоді чесність, завзяття, відданість ідеї.

Надійшла революція. Переплуталися складні особисті стежки. Почалося шукання конкретизації шляхів, якими ми мали йти до нашої мети — створення України.

Мало, ой мало, були ми підготовані до цього, і дорого коштувала нам ця непідготованість. Адже будувати Батьківщину припало переважно молоді, і їй довелося накладати головами. Ще вчорашні побратими, борці за одну ідею, гинули тепер як вороги в протилежних таборах.

Декого з стрільців мені довелося пізнати в Києві, де з ким перехрещувалися стежки за різних бурхливих днів.

Про Степанівну я лише чула, що вона була в таборі військовополонених, а потім повернулася до Австрії. Далі чутки замела хуртовина подій.

*Олена Степанів — студентка
Olena Stepaniv - student.*

II.

Ми зустрінулися і познайомилися особисто лише у Відні. Це був наш короткий спочинок, перерва в житті, яку ми обидві використали для навчання на університеті.

То не була легка смуга життя: нам тяжко жилося матеріально і духово, праця, напруження були великі, в серці ж — туга за домівкою.

Я пам'ятаю маленьку, вузьку кімнатку в Йосефштадті, де Оленка жила разом з Олею Басарабовою. Остання незабаром, незважаючи на обставини, виїхала працювати до Львова і швидко трагічно там загинула в польській катівні.

Пам'ятаю, як вони заходили до моєї, теж скромної, оселі на передмісті Відня. Пригадую собі соняшний літній день, коли ми раз величенькою громадою спочивали на березі синього Дунаю. Всі ми тоді вчилися, поспішаючи надолужити втрачене у вирі нашого життя. Були там ми з Оленою; сестри Федаківни і хлопці, що теж тоді вчилися: Коновалець, Чмола, Мельник, здається Дашкевич.

Тільки й згадується з того дня, що синє небо, сині хвилі Дунаю, скромні — убогі канапки-бутерброди, та наша молодість, наша запізнена студентська пора.

Чи брала Олена якусь ближчу участь у тодішньому емігрантському житті, я не знаю. Незабаром ми розлучились, не пам'ятаю вже, яким чином. Минуло кількадесять років, таких складних, неймовірних, що їх не вигадати-б, якби захотіти навмисне...

Ми нарізно прожили своє життя, різними шляхами пройшли його, але для однієї мети: ми прожили і, властиво, віддали життя за одне — за свою Батьківщину.

Обидві зазнали в'язниць, лагерів, скололи ноги

об різне терня, і обидві глянули на життя однаково ясними очима.

Може саме тому і судила нам доля ще раз стрінутися тої останньої нашої осені?

Я несподівано прочула, що Олена Степанівна живе у Львові. В тій колишній обітованій землі моїх дівочих мрій; в землі, з якою мене в'язало безліч ниток, яка була мені такою безмірно дорогою, якій я завдячувала рівно всі найкращі та найтяжчі хвилини й роки свого життя. І земля неосяжна, як марево: здавалося, торкнувшись — і воно розтане. Проте я вирішила таки "торкнувшись".

І осінню 1962 р. я опинилася у Львові. Як очманіла ходила я першого дня. Надмір думок, а надто почувань заливав мене потоком. Тяжко віддати це словами, та-й чи треба?

Ми умовилися про зустріч.

Чому саме? тяжко сказати. Адже ми були такі різні; так мало знали особисто одна одну. Але для мене Оленка була єдиним живим наочним свідком, що все що минуло, таки дійсно було, а не снилося.

Ну, а чимже для неї буду я?

Проте, вона прийшла.

Ми дивилися одна одній в очі, і, дивна річ, я бачила перед собою давнє знайоме дівоче обличчя. Чи то минуле за нашими плечима зробило чудо, що я не бачила срібної голівки, а голубі очі здавалися мені такими-ж молодими, як майже пів-віку тому? Оленка була такою самою, як я її знала, більше того, вона була такою, якою я її колись вимріяла; та й не я одна.

І от ми разом почали нашу першу і останню мандрівку по Львові.

Майстерний знавець минулого свого міста, вона провадила мене вузькими львівськими вуличками, заулками, майданами. Переді мною ставала кам'яна казка скульптурних мережив, церков, капличок, безцінні скарби вітражів, різьблених катедр, дивовижні постаті рококових святих, самотні фігури з зів'ялим вінком квітів, в присмерку тиші молилися не мойому богу львівські люди... Вона так знала Львів... Спиная раптом крок, звертала мою увагу на яку-небудь старовинну браму, на кам'яну квітку, орнамент вінка — раптом перед очима оживало середньовіччя старого міста.

Але ми обоє були ще надто живі, щоб обмежуватись середньовіччям. Ми блукали по всіх районах, дивилися на будівлі робітничих дільниць, заводів, ішли безконечною Кривчицькою вулицею з її новобудовами, оглядали околиці, парки, театри, центр міста.

З великими жмутками червоної калини підійшли ми до Личаківського кладовища.

Чи ж думала я, що за рік...

Оленка водила мене, як дитину: вона показала мені могилу Каменяра, своєї улюбленої вчительки Константини Малицької, могили Павлика, Яцкова, художника Гроттера, Конопницької, Ожешко; далі

алеєю ми побачили старовинний склеп-могилу Кароля Шайнохи.

Недалеко від брами, на гладкому місці, вона мені сказала, що тут поховали Сушка. — Чи ви знали його? — спитала. Так, я знала і пам'ятала Сушка. Але я не розуміла, де-ж його могила, бо вказувала вона на рівну, прибиту гравієм землю.

Але це було все таки так.

Ми довго мандрували по мовчазних алеях славного цвинтаря.

Потім пішли на Янівське. І там я також зустрілася з подихом жорстокої суворої доби.

Кілька десятків кроків від брами була могила Олі Басараб. Скільки промов я чула, скільки виголосила сама на континенті та в далекій Америці про трагічну смерть цієї маленької, тихої жінки... Тепер я мала вклонитися її могилі. Короткий напис. Якийсь дивний, наче незакінчений, пам'ятник. І то має бути у Львові? На її Батьківщині...

За часів спорудження надгробку там було зроблено тризуба. І от, вишкрябуючи його, спотворили решту. І так і покинули.

Ми поклалі Олі галузку калини і рушили далі.

Янівське кладовище помітно бідніше за Личаківське. Ми йшли зарослою травою, хоч і центральною, дорогою. Олена кудись мене провадила. Як і звичайно, під час наших мандрівок, я не питала нічого.

Сутеніло. Переді мною була якась окрема дільничка — могили йшли одноманітно в ряд. Надгробні плити були однакові. Більшість як могил, так і плит, було зруйновано. Весь закуток справляв спустошене враження. З одного краю був дерев'яний пліт, за ним така сама пуста. — Це стрільці та легіонери, що билися за Львів, — пояснила Оленка. Отже, колишніх противників спіткала спільна доля: зневага по смерті, бо не випадково виглядали вони занедбано: їх просто офіційно зруйнували.

Трохи оподалік стояв окремий надгробок. Я прочитала напис: Кость Левицький — ось де й коли ми стрінулися.

Вертаючись, ми минули невеличку церкву. На ній стояло: "меблі".

Ми оглянули другу церковцю святого Онуфрія, цього дивовижного святого, улюбленця львов'ян. Там поховано першодрукаря Федорова. В подвір'ї нікого не було. Ми минули вхід, обійшли закриту церкву, там панувала тиша і спокій. Високі трави надавали сільський вигляд і занедбаність вже якось не вражала. Ворожнеча часів минула їх.

Ми оглянули всі старовинні будови Львова, славні, відомі з книжок. Всіх їх знала — і то як — моя провідниця, і жодне місто так мені ніхто не показав. Вона знала кожний крок, кожний камінь.

Ми дивилися на краєвид з Замкової гори, на Львів, що стелився біля наших ніг, ми мандрували по Стрийському парку, блукали бульварами, садами, спиналися перед пам'ятниками, капличками.

Щодня ми зустрічалися біля зупинки трамвая,

Вид на Львів. Праворуч церква св. Юра.

Overview of Lviv. On the right is St. George.

я так вже звикла до того закутку, що і зараз там мимовільно вдивляюся в чужі обличчя, чи не побачу милі риси.

Вона завжди була пунктуальна, зрештою, як і я. Майже ніколи не чекаючи, ми зразу ж ішли черговим, наміченим нею, маршрутом. Не встигли ми лише відвідати Кривчицьку церковцю — було вже пізно, вечоріло. — Підемо другим разом, — сказала. Не пішли. Але дивлячись на чудесну ювелірну будову вже без неї, я, розуміється, відчувала її з собою.

Один день ми присвятили в'язницям.

То була дивна мандрівка. Ми йшли з вулиці до вулиці, перед очима маячать і досі всі ті будинки: то славні Бригідки, про які я стільки чула ще замалоду, то якісь типові стандартні модерні тюрми, то окремі будинки, то вілли в зелені садків затишних вулиць. Одні стояли серед живого людського потоку, в центральних місцях, де Оленка показувала мені окремі заграбовані вікна і оповідала, хто там карався. Інші містилися в бічних вулицях, інші знов у таких гарних місцях, і не йнялося віри, що саме там гинуло стільки наших людей. Той день був якоюсь Голгофою. Ще й сьогодні стоять в уяві ті шляхи, прості, чи плутані, асфальтові, бруковані, усякі.

Камениці, підвали, вікна — заграбовані, чи дзеркально блискучі. І рівний спокійний мелодійний голос оповідав страшну повість українських в'язниць: за Австрії, за Польщі, за ЗУНР, за УНР, за Пілсудського, Гітлера, за наших часів... Скільки змарновано найціннішого — людського життя... А чейже нам обом то було краще як кому будь зрозуміло. Вона оповідала і про людей але мало. Тоді нас якось захопили узагальнення і філософські думки. На

схили нашого бурхливого життя, як особистого, так ще більше цілого нашого покоління, ми ходили тепер між німими пам'ятниками і перед нами вставляли люди, боротьба, поразки, смерті — все тут, за цими холодними байдужими стінами.

Мовчки стояли ми перед ними, мовчки переходили до слідувачих. Гіркий був той день, гірка подорож. Надто багато ще з тих будівель мали і зараз мешканців.

Очевидно, літа, як круча: тяжко часом сходити вгору, але потім, коли дивитися зверху, воно якось видніше усе, і сприймаються вже не окремі деталі, а цілість.

Хотілося мені почути про її життя, бо знала я надто мало. Ми сідали донебудь в тіні, і починалися оповідання. Оленка розказувала про полон десь в азійській частині, чи не в Казахстані. Про те, як жилося їй там, в царській Росії, про те, як нарешті, стало питання про обмін військовополонених, як обміняли її на Бочкарьову — відому провідницю жіночого військового руху в Росії, як відправили її через Швецію. Але вона скромно промовчала про тріумф зустрічі там та в Чехії, тільки про Відень їй довелося згадати, бо про це я чула нераз, та й читала в часописах, як на вулицях столиці робили овації дівчині-хорунжому.

Нам важко було розмовляти послідовно і тому спогоди мої так мішаються, як тоді мішалися згадки про безліч наших спільних знайомих та про їх долю. Адже доводилося розмовляти про десятиліття такої бурхливої епохи кожна з яких дуже часто сама вже мала незвичайне життя, повне пригод, чину. Тільки тоді, мабуть, протягом цієї півмісячної розмови я

відчула, скільки людей ми знали. Мова йшла переважно про галичан, та про тих "зарубіжників", вісті про яких надто плутаними доходили, а часто і зовсім не доходили, крізь мої ґрати. Мова йшла про політичні чини, про родинні хатні справи, все перепліталось, воскресали в уяві ті, що їх знали юнаками, а тепер вже давно знайшли могили, розкидані по цілому світі.

І справді, порівнюючи невеликий гурт колишньої молоді обернувся на відомих громадських діячів, ватажків, що діяли на Великій Україні, в Польщі, в Галичині, Європі, Канаді та Америці. З товаришів ставали ідейні супротивники, непримиренні вороги, виникли найрізноманітніші угруповання.

Про долю богатьох я не знала, але зате знала вона. Часом траплялося навпаки, і тоді ми доповнювали одна одну. Так, приміром, вона оповідала про Михайла Барана як свого командира в січовому стрілецтві, дуже тепло про нього згадувала. Про його шлях на Радянській Україні у Харкові, як ректора університету Артема, знала я, як також чула про його смерть від якоїсь рідкої, дивовижної хвороби.

Трудно пригадати всіх, про кого йшла тоді мова; розуміється, я питала про долю знаних мною особисто стрільців — адже в мене все знакло з обрїю десятки років тому. Я почула про Євгена Коновальця побіжно — бож не було часу, про його одруження, смерть; згадали Дідушків, більше про Чмолу, про дівчат Мокроусівен, про Лесю Полюгу, за якого вона питалася а чи я мала змогу щось знати? Питала я і про Дашкевича, але коротенько, бо не знала, чи не тяжко їй про нього говорити. Але ні, оповідала коротко, спокійно.

Потім розказала про свою подорож до Риму, яка справила на неї глибоке враження. Як саме вона туди їздила, не пригадую, тільки казала, що то була єдина можливість, бо власних коштів не мала. Потім працювала учителькою в Галичині, аж надійшов рік приєднання. Тоді вона працювала в Академії Наук. Мала успіх, друкувала свої праці. Потім її запросили до Києва. Важко оприділити, як це треба було розуміти; чи як відзначення, чи як бажання усунути від праці на рідному ґрунті. Швидше саме це. Тодішня сталінська політика навряд чи вважала за бажану діяльність громадських діячів такого характеру і масштабів. У Києві їй натякали чи не вступила б вона до партії. Втрималася. Тоді почалася звичайна мандрівка: спочатку геть з праці з Академії; усунуто зі школи — під сміхотворним претекстом, що дітям шкодить оглядати частинно паралізоване (від усіх пригод) обличчя учительки. Параліч зник безслідно, але до праці її не повернули, працювала в музеї, але також недовго, бо незабаром помандрувала в лагерь, до Мордовії. Сміялася доля з людини: знов на Схід, знов табір. Тим разом вже не військовополоненою, з максимумом вимог та пошани від ворогів, ні, тепер Оленка була "ворог народу" і мусіла перебути і зазнати повну чашу. Вона випила її до дна. Але і там її світла постать не могла пройти безслідно. Серед

темряви важкого лагерного життя, до неї тягнулися спрагли чистого товариші недолі, і надовго залишили пам'ять про неї люди. Холодні зими, спеку літа, надмірну сувору працю, всі труси, перевірки, команди, знущання, біль і гнів за тих, що були поруч, туга і неспокій за тих, що були далеко, все це зазнала ця тендітна жінка з міцною, залізною волею непереможного, "стрілецького" серця.

Як і на світанку свого життя, вона і тепер знаходила силу в невичерпній любові до Батьківщини та незламній вірі у світле прийдешнє.

Так прожила Оленка ціле своє життя.

Чимало змін сталося.

Ми сидимо поруч в тіні зелених дерев львівських парків, бульварів, кладовищ, нанизуюмо намисто спогадів, але важко згадати те все, що миналося десятиріччями; важко воскресити одразу всіх тих, що повмирили, загинули за цей час. Повільно, одна за одною встають картини, постаті, життя переломлюється в світлі нелегкого досвіду минувших років і стоять як живі перед очима. Все це мусимо ми написати, все згадати достеменно, примусимо пам'ять відновити всі подробиці. Ми збираємося зустрінутися на другий рік. Літом, весною обіцяє Оленка приїхати до мене, та й не сама, з сином.

А тепер, коли сонце хилиться вже на захід, вона завжди починає поспішати до дому. Їй є до кого і чого поспішати. Вона горда з свого сина, своєї дитини, яку зуміла виплекати в такі бурхливі часи. Я трохи заздрісна: і тому що мені шкода розлучитися з нею, і тому, що не маю нікого. Але це-ж тільки до другого ранку... І з усмішкою зникає її личко в натовпі біля трамваю, і згодом і ще раз вітає мене у вікно.

Скільки ми знали, бачили, зазнали...

Ми вспіли лише побіжно про все згадати. Ми виписали це записати. І от не довелося.

Не прийшла вже та весна, не настало того літа, склалося жорстоко — і інакше. Знов я у Львові. Не чую любого голосу, не бачу синіх очей. Сама іду повз Маківку, бачу її десь на обрїї, ту саму Маківку, де починалося героїчне життя Оленки, життя, що надихало ген далеко на Півночі Росії українську молодь, гартувало з них також борців — таких, як зуміли, там, де треба було, де трапилося. Нерозривна нитка простягається над нашою великою, а такою рідною Батьківщиною, і в'яже в одне суцільне часто на позір не до сполучення речі. Тут, у всій західній нашій землі чують її присутність, відчуваю у всьому своєму житті, в тому з найкращого, що стрічала серед наших молодих сердець, у тих, що давно полягли, у тих, що жили, творили, писали; в нашій прекрасній молоді, що живе і житиме довго після нас, "сивих дівчат".

Чужі, далекі люди оповідали мені про її похорон. Ще так небогато днів тоді минуло, а оповідання бренило, як старовинна легенда.

На рідній, не своїй землі зібралися провести її в останню путь. У величому мовчанні йшов жалобний похід. І плакала земля. Але не можна було промо-

Докінчення на ст. 28

**СЛОВО ПРО ЛІДІЮ КРУШЕЛЬНИЦЬКУ
НА ВЕЧОРІ В ЇЇ ПОШАНУ, ВЛАШТОВАНИМ
ОКРУЖНОЮ УПРАВОЮ СУА В НЬЮ-ЙОРКУ
18-го березня 1989 р.**

*Достойна Пані Лідю, Високопреподобні Отці,
Святочна Громадо!*

Нелегко говорити в короткому слові про небуденну людину, про людину, якої життя сповнене працею над собою і для других.

Мабуть немає української громади в США і Канаді, де ім'я Лідії Крушельницької не було б відоме. Знають про неї як керівника Студії Мистецького Слова, режисера, але не всім відоме, що саме склалося на те, що Лідія Крушельницька піднялася такого діла. Ось трохи з життєпису.

Народилась вона в містечку Кути на Гуцульщині в родині судді Сильвестра і Стефанії Каратницьких. Ще дівчинкою любила виступати. Під час вакацій збирала своїх ровесників та влаштовувала дитячі вистави. У школі теж брала участь у різних виступах.

Перші лекції драми брала в Станіславівській гімназії у класі Григорія Сіятовського, актора відомого театру Садовського, який провадив драматичний гурток і поставив ряд п'єс Лесі Українки, Тобілевича, Старицького т. ін.

Зацікавлення Лідії Каратницької не обмежувалось до драми. Її улюбленицею була музика. Вчилася гри на фортепіані у п-ї Крижановської. Від 1932-37 р. студіювала в консерваторії ім. Монюшки в Станіславові у класі співу проф. Галлер, колишньої студентки славної співачки віденської опери Папіч.

В той час Лідія, ще дуже молодою вже виказувала організаційний хист. Разом з ровесниками заснувала драматичний гурток "Сфінкс". Виставляли п'єси Карпенка, Черкасенка, Галана, а теж переклади світових драматургів Морфіна, Скампольо і ін. Також брала участь у академіях як декляматорка.

В 1937 р. переїздить до Львова, де продовжує студії співу в Державній Консерваторії у класі світової слави співака Адама Дідюра, драму вивчає у Чеслава Кжижановського, а теоретичні предмети у д-ра Кофлера і д-ра Барбака, закінчуючи студії державним іспитом у червні 1939 р.

Під час студій, на поручення Адама Дідюра дебютувала у Львівській опері у Фавсті в ролі Зібелля, та співала в опері "Янек". В травні 1939 р. виступала як солістка у Станіславові на ювілейному концерті у присутності ювілята, композитора Василя Барвінського. В рецензії у "Ділі" була дуже прихильна згадка про виконання пісень Лідією Каратницькою.

З вибухом війни Лідія повернулася до Станіславова і у серпні 1939 р. вийшла заміж за м-ра Леонтія Крушельницького, відомого нам як диригента "Думки". Під час німецької окупації виступає в Українському Театрі у Станіславові. В 1945 р. переїздить з родиною до Відня, де продовжує студії співу у

проф. Сінгер Буріян. В 1947 і 48 рр. студіює в Міжнародній Літній Академії Моцартеум в Зальцбургу у класі проф. Сальваторе Сальваті з Міляно. У серпні 1948 р. виступає там на концерті в останній точці програми, співаючи арії з опер "Богема" і "Манон Леско".

1944 р. приїхав до Відня український театр під проводом Йосипа Гірняка і Олімпії Добровольської, і Лідія Крушельницька приєднується до їхньої групи.

Після війни Льоньо Крушельницький організує в Австрії хор "Муза", який складався з 16-ти осіб, і до якого приєднується Лідія Крушельницька, Іванна Прийма і її дочка Рома. Цей хор об'їхав усі табори переселенців у Австрії та давав концерти у різних містах. Лідія співала, а Рома танцювала. Співу, який був її мрією, не могла продовжувати з огляду на алергію і він залишився чудовим спомином.

По приїзді до США в 1949 р. включається в театральну родину Студії Гірняка і Добровольської і виступає до 1965 р. у кожній виставі, а завершенням була головна роль в "Боярині" Лесі Українки.

Співпраця з такими акторами та режисерами як Йосип Гірняк і Олімпія Добровольська мала не тільки вплив на розвиток драматичних здібностей, але допомогла здобути знання режисера.

В 1960 р. Олімпія Добровольська створила Дитячу Студію Мистецького Слова, яку в 1965 р. перебрала Лідія Крушельницька і веде її до сьогодні. Тут талант Лідії Крушельницької як режисера починає набирати щораз більших і цікавіших форм. Вона не тільки режисер, а і вчителька української мови, до чого вживає вивчення поезій, що найбільш допомагає вчити правильної вимови. Число учасників почало зростати, а також і вік студентів. Студію поділено на групи 1) молодшу на рівні народної школи, 2) середньої і 3) старшу на рівні вищих шкіл.

Праця Лідії Крушельницької, крім заробіткової в бюрі, займає кожну її вільну хвилину 7 днів у тижні. Після праці і дбайливої підготовки Студія виставляє першу казку "Летючий корабель", яка мала кольосальний успіх. Інші казки, підготовані згодом, були: "Голуба Хустина", "У царстві Оха", "Снігова царівна", Байки Глібова, "В чужім пір'ю", які своєю постановкою чарували не тільки дітей але і старших.

Завдяки невсипущій праці Лідії Крушельницької, Студія виставила ряд надзвичайно підготованих п'єс як: "Лісова Пісня", "Казка старого млина", "Степовий гість", "Склянка води", "Чорна Пантера і Білий Ведмідь", "Троянові Діти", "Ой не ходи Грицю", "Слуга двом Панам", "Казка про мару і мандрівника серця". Завершенням є імпрозантно виставлена п'єса "Ярослав Мудрий". Також підготувляла монтажі поем Ле-

Докінчення на обороті

ЗЕРНО ПОСІЯНЕ В НЕГОДУ

Спочатку воно її не турбувало, а коли в думці зринали настирливі питання, Ганя вже мала на них відповіді, заздалегідь заготовлені в школі та комсомолі. Не була ж сліпа і з негодуванням спостерігала, як у країні, знищеній війною, швидко творилась комуністична аристократія. Вину за це вона приписала гнилому Заходові, звідкіля то і прийшла ота пошесть як необхідний наслідок війни. Пройшло однак п'ять років від війни, а "пошесть" не тільки що не зникала, але прибирала застрашуючих форм. Ганя, як і багато її ровесників, переживала кризу розчарування, її комсомольський божок зсувався з п'єдесталу і вона почувала, що життя обмануло її. В неї також були можливості допасуватись до упривілейованої партійної верстви, але природа сотворила її людиною, яка не могла вдоволитись тільки матеріяльними благами, а шукала ще духових вартостей в житті.

Під час німецької окупації вона з найбільшою посвятою співпрацювала з червоними партизанами в її родинному місті Запоріжжі. Гестапо арештувало її, тортувало, але Ганя не заломилась, не видала зв'язків з партизанами. Після "визволення" вийшла з тюрми зі знищеним здоров'ям і в заплату влада наді-

ляла її щорічно путівкою на курорт на підлікування побитих ніг. Така увага до неї уряду не вилікувала однак її душевної кризи. Вона покинула Запоріжжя й виїхала на працю медсестри в Західню Україну, на польське село.

Ганя чула від знайомих, які побували в Західній, про "бандерівське" підпілля, а також заки виїхала на працю, гебісти поінформували її про повстанців, змальовуючи їх, очевидно, по-своєму й вимагали її співпраці в поборюванні їх. Її, однак, повстанці не зацікавили, не відчувала до них жодної симпатії і воліла ніколи з ними не зустрічатись.

Проте, стріча відбулася, всупереч її бажанню. Ганя не злякалась, коли вони до неї вперше зайшли.

— Так, я комсомолка і не маю потреби оправдуватись за це перед вами, — заявила без вагання.

— Бачу, як вас навчили в комсомолі, що й рідну мову забули, — завважив провідник.

Ганя зашарілась, вона ж говорила до нього по-російськи.

Провідник зорієнтувався, що має до діла не із заляканою дівчиною і поставив їй умову бути беззастережно щирою в розмові.

Докінчення: СЛОВО ПРО Л. КРУШЕЛЬНИЦЬКУ

сі Українки, Тараса Шевченка, Івана Франка "Іван Вишенський". Численні виступи на різних академіях вимагають цілі місяці, а то і роки безнастанної праці.

В 1973 р. були відіграні виїмки з "Лісової Ліси", на запрошення проф. Парлакяна, на конвенції Американської Асоціації професорів драми, за що Лідія Крушельницька одержала листа з подякою. Була поміщена рецензія у книжці цієї Асоціації. Проф. Парлакян оцінив виїмкові здібності Лідії Крушельницької як режисера словами "інкомперебел дірекшен — незрівняна режисера".

Вклад праці Лідії Крушельницької у ювілейному році відзначення 1000-ліття Християнства в Україні заслуговує на спеціальне вирішення. Як уже було згадане, п'єса "Ярослав Мудрий" вимагала праці Пані Лідії не тільки як режисера. Вона підбирала також відповідні професійні сили, закупувала матеріяли. Це вимагало залізних нервів, щоби те все видержати. Але це не кінець. Треба було підготувати щось відповідне до виступу в Фелт Форум. Лідія Крушельницька дуже добре підготувала "Іконостас" Віри Вовк. Своім запалом та ентузіазмом вона зуміла притягнути до співпраці високо-професійні сили, які

допомагали їй у виконанні великого діла. На жаль у короткому слові неможливо назвати тих людей, як не можливим було описати професійну систему навчання у студії. Тільки підкреслюю, що вклад праці Лідії Крушельницької у поглибленні знання української мови, історії та театрального мистецтва у членів Студії це її найбільша заслуга.

Велику і повну посвяту праці Лідії Крушельницької для української молоді зумів оцінити Союз Українок Америки відзначаючи її на Конвенції в 1981 р. почесним членством СУА.

1989 р. СКВУ назначив роком української мови. Лідія Крушельницька вже 25 років присвятила цій справі. Наша молодь вихована нею поза межами України сміло може включитися в товариство "Рідна Мова", яке засновано в Україні і не постидається, бо їхнє знання мови не є позаду.

Сьогодні численно зібрана громада дала доказ великої пошани і подиву для людини, яка цілковито посвятилася українській молоді, вміла впоїти в неї любов до рідної мови та театральної штуки.

Щасти Вам Боже, Дорога Пані Лідіо!

ХРИСТЯ НАВРОЦЬКА

— Тоді ми взаємно поділились досвідом, збагатимо себе думками, інакше — шкода нам зустрічатись. Це їй подобалось і вона прийняла умову.

Перша зустріч завжди коротка. Залишив їй до прочитання підпільну літературу, застерігаючи, щоб не знищила по прочитанні.

— Вона кров'ю писана, на неї чекає ще багато читачів.

Література, призначена східньому українцеві, розпрацьовувала дві проблеми: колоніальний стан українського народу в советській системі, де проводиться інтенсивна русифікація і ціль та завдання українського визвольного підпілля. Вона в різній дозі промовляла до різних людей, в залежності від переживань кожного окремого читача, його місця в советському суспільстві.

По їхньому відході Ганя до ранку не могла заснути. Ще раз і ще раз в уяві відображувала собі повстанців, роздумувала над їхньою розмовою і вагалась, як їй поступити ранком: донести на КГБ чи ні. Ці нові їй люди ні в чому їй ще не переконали, проте зробили на неї тепле враження, вони говорили щиро і ставили їй питання, на які нелегко було їй знайти відповідь. Вона вирішила поки-що не повідомляти гебістів про відвідини. Наперед познайомиться з літературою, що їй залишили, а тоді побачить. Вони ж не сказали їй, коли зайдуть удруге, та й чи взагалі зайдуть. Як донесе, то опергрупа кожної ночі триматиме засідку коло її квартири, а вона не була певна чи хотіла б, щоб їх убили.

Читала і ще раз перечитувала і на тлі прочитаного випорпувала з пам'яті неодні факти з пережитого, які підтверджували написане, проте раніше вона над ними не застанилася або сприймала їх так, як її навчали сприймати. Однак і до написаного були в неї застереження.

На другій зустрічі Ганя скептично завважила: — Мені здається, ви занадто згущуєте краски, коли описуєте життя народу. Я вправді не жила в селі і не знаю як селяни переносили голод, все ж, дещо пригадую, хоч була малою. Пам'ятаю, як мати радилася з батьком що продати на чорнім ринку, як виносила з хати постіль та одягу, але ми завжди мали що їсти, хоч правда, нераз бувало дуже скупо. В вашій літературі все виглядає гірше, як було.

— А ви не покладайтесь лиш на прочитане, але перевірте з життям, — порадив їй провідник. Самі попитайте старших людей, хай розкажуть вам про роки голоду. Попитайте докладніше у своєї матері, як вона здобувала вам кусок хліба, продаючи останній лах на базарі, а тоді скажете чи ми переборщили. Та чи тільки голод був і є самотнім злочиним советсько-російської влади в Україні? Скільки вам відомо про долю нашої інтелігенції, хоч би й комуністів? Чули ви у школі про Скрипника, Хвильового? Ви ж освічена людина.

Крім невеликих брошур, які нетрудно було заховати, провідник не наважувався залишати їй більших

книжок до прочитання. Зате раз запропонував піти на день до їхнього бункру, в нього була невелика бібліотека і це дасть їй нагоду хоч переглянути деякі твори з української науки. Неділями мала вихідне з праці, отже домовилась прийти по неї в суботу ніччю.

Посадили Ганю в сани, і щоб не зорієтувалась в напрямі, зав'язали очі хустиною і повезли. Недалеко бункру двоє взяли її під руки й повели, за її словами, як молодю до шлюбу. Щойно в бункрі скинули пов'язку з очей. Весь день пройшов за читанням та дискусіями, особливо над історією України Грушевського та забороненими творами з найновішої доби. Вона була захоплена відкриттям, але й одночасно пригноблена фактом, що перед усім молодим поколінням в Україні заховано правду про свій народ, його історію, його духовні надбання.

Вона часто відвідувала рідню в Запоріжжі і деколи ділилася з ними своїми подорожніми пригодами.

Оповідала, як їхала весною додому. В тому ж переділі їхало ще кількох пасажирів, які сіли в поїзд раніше неї, ще в Галичині, між ними молодий вчитель, військовик і двоє студентів — юнак і дівчина. Дорога довга, було доволі часу запізнатись, розговоритись хто звідкіля. Дівчина з Житомирщини говорила по російськи, на що вчитель звернув їй увагу.

— Не всьо лі равно? — став в її обороні студент росіянин.

— Ти мовчи, це до тебе не відноситься. — Але подумавши, додав: А втім, коли йдеться про слухність, то й до тебе також. Скільки років ти живеш в Україні? А чому не вивчив мови народу, чий хліб їси? А ця ось, махнув головою в сторону студентки, — зве себе українкою, а як говорить.

— Ви праві, ви вповні праві, — гаряче підтримувала його Ганя. Вона й забула, що всього кілька місяців назад вона також говорила по російськи.

— Знаєте, — втрутивсь військовик, — поправді, то й мої предки були українці, козаки на Кубані. Поселились там за Катерини, та опісля змішались, вот як.

В Київщині учитель залишив переділ, готовився висідати. Ганя вийшла за ним і не витримала:

— Скажіть, ви стрічались у Західній з "хлопцями"?

Глянув їй у вічі, підсміхнувся:

— Тут не місце про це говорити.

Вона розповідала нам, як не було провідника, бо знала, що він був би не похвалив її за необережність та надмірну цікавість.

— Але їй-Богу, — клялась, — цей вчитель мусів мати зв'язок з повстанцями, це я бачила в його очах.

Коли Ганя залишала Західню й верталась напостійно додому, сказала на прощання до провідника:

— Ви мені другий батько. Він дав мені життя, а ви змогли знайти ціль у ньому. За це до кінця життя буду вам вдячна.

* * *

ВИДАТНИЙ МИСТЕЦЬ-ГРАФІК ГАЛИНА ЗАХАРЯСЕВИЧ-ЛИПА

Нотатки про доповідь Стефанії Гнатенко

З метою ознайомити громаду з мистецькою творчістю видатної, але мало відомої художниці Галини Захарясевиच-Липи, 64-ий Відділ СУА запросив мистецтвознавця Стефанію Гнатенко прочитати про неї доповідь на зборах Відділу 11 лютого 1989 року.

Голова Відділу, Христя Навроцька представила доповідачку.

Стефанія Гнатенко приїхала з України до Америки рік тому. За фахом мистецтвознавець, на батьківщині вона працювала в музеях, архівах і бібліотеках. Чотири роки була науковим працівником у Львівському Музеї Українського Мистецтва. Нині працює в Українському Музеї в Нью-Йорку.

Свою доповідь Гнатенко почала словами про те, що творчість Галини Захарясевич-Липи мало відома

2

3

Галина Захарясевич-Липа. Серія "Промисли Гуцульщини". Батік на крелдешині. 1965 рік.

1. Писанкарка . Гляди обкладинка.
2. Пряля.
3. Різьба по дереву.
4. Троїста музика.
5. Дуда, сопілка, трембіта

Halyna Zachariasevych-Lypa. Series of Paintings from "Trades in the Hutsul Region" collection. 1965.

1. The Pysanka Painter. On the cover
2. Weaving.
3. Woodcarving.
4. Musicians.
5. Musical instruments: Duda, Sopilka, Trembita.

не тільки на Заході, а й на Україні. Видатні досягнення художниці, що посідають важливе місце в історії української графіки середини 20-го століття, замовчували, бо вона була дружиною Юрія Липи, який 1944 року загинув — був лікарем в Українській Повстанській Армії.

Галина Захарясеви́ч-Липа народилася 1910 року в Галичині. Закінчила гімназію Васи́ліянок у Львові. Її товаришки пригадують талановиту, красиву, всебічно обдаровану дівчину — образотворче мистецтво, рояль, вокал. Училася на факультеті архітектури Львівського Політехнічного Інституту. Здібна студентка дістала стипендію Митрополита Шептицького: її послали до Віденської Художньо-Промислової Школи, де вона вчилася в 1932-38 роках, спеціалізувалася в книжковій графіці; опанувала різні техніки, зокрема батік, що походить з Індії. У Відні виконувала замовлення фірм по дизайну. Знала філософію, багато чужих мов, а водночас — українське народне мистецтво — пісні, рисунки, традиційний одяг. Вийшла заміж за Юрія Липу, теж високообдаровану людину, — письменника, публіциста, лікаря.

Під час війни подружжя повернулося до Львова, де доктор Липа мав лікарську практику, потім був в Українській Повстанській Армії. В 1944 році родина

Липи з двома маленькими донечками їхала підводою в напрямку на Броди. Доктора Липу покликали до жінки, в якій були важкі пологи. Щойно він зробив Кесарів розтин, як його схопили радянські військовики і вбили. Селяни переховали Галину з дітьми. Пізніше меншу доньку, яка ще була немовлям, якась родина адоптувала і матері не віддала, загрожували, що як буде наполягати то донесуть на неї. Тільки в дорослому віці дівчина дізналася — хто її батьки.

Після війни Галина Захарясеви́ч-Липа жила з старшою донькою у Львові. Була дуже самотня, матеріально бідувала. Заробляла випадковою роботою, наприклад, виконувала деталі архітектурних проектів. Без мистецької праці не могла жити і увесь час щось рисувала — незалежно від того — чи це дасть їй заробіток. Переважно була графіком малих форм. Робила поштівки на етнографічні мотиви, які подобалися і широким масам і естетам. Свої праці підписувала ледь помітними ініціалами — Г.Л. (Галина Липа). Ніколи не йшла на компроміс із "лінією партії в мистецтві" — в душі соцреалізму не малювала.

Стефанії Гнатенко пощастило зробити слайди з деяких праць Галини Липи. Авдиторія побачила на екрані зразки різноманітної творчості художниці, як

ДИТЯЧА СВІТЛИЧКА В НЬЮ-ЙОРКУ

На 7-й вулиці міста Нью-Йорку, у співпраці зі школою українознавства, яка міститься в будинку школи Св. Юра Отців Василіян, вже на протязі 25-ох років існує Дитяча Світличка, зорганізована 83-ім Відділом США. Туди кожного року батьки, котрі розуміють, яким важливим є обов'язок виховання їхньої дитини в українському дусі, приводять своїх діточок. Навчання у Світличці починається о 10-й годині, але вже від 9-ої години простора кімната Світлички заповнюється дітьми. В цей вільний час перед заняттям, діти радо граються різними забавками, а також мають змогу зацікавитися із своїми ровесниками.

Перед навчанням учительки розкладають на столиках потрібні матеріали. Легке майстрування приготує дітей до теми дня, а також додасть їм охоти і сміливості.

Тепер діти готові до молитви. Поспішно укладаються малі ніжки на вже знайомих місцях. Вони люблять порядок і рутину. Після молитви формують коло навколо учительок і тринадцять голосочків по черзі співає своє ім'я під супровід гітари. Навіть найменша дволітня, ще офіційно не зареєстрована Лідуся, відспіває в тоні на питання: "Де є Лідуся?" "Я є тут".

Після офіційного привіту зразу несміло, а опісля все відважніше розноситься по кімнаті дитячий спів. Ентузіазм наростає, переходить у крещендо й учительки швидко змінюють заняття, бо за стіною у сусідній кімнаті вчать вже дуже дорослі першоклясики.

Тепер час на казочку. Чи про три свинки і вовчика, чи про Білосніжку. Дітям подобаються казки, з котрими вони ознайомлені. Вони тоді певні себе і радо допомагають учительці. Також згідно з найновішою методою, практикованою тепер в американ-

ській шкільній системі, діти слухають казку ілюстровану на великих аркушах паперу, часом завбільшки самих слухачів. Час від часу треба дітям розказати щось нового, чи чудову казку про "Сонцебори", чи про Велетня і маленького Ісусика. Або ще іншим разом представити дію при допомозі лялькового театру.

Після спокійного сидіння при казці треба побавитися у якусь рухливу гру. Маршируємо під музику, імітуючи хід звірят, залежно від теми казки. Тепер дитячий внутрішній годинник нагадує про їдіння. І хоч як приємною була забава, на згадку про другий сніданок, личка вкриваються радісним усміхом. Їдять спокійно. Змучені.

Після сніданку мистецькі заняття. А все до теми, відповідно до казочки. Це затривалить сьогоднішню лекцію у дитячій пам'яті.

Кінець лекції. Це якась гра, щоби приємно було на прощання. Замість молитви — спів до Матері Божої і... чимдуж — до Мами.

Мами відбирають своїх дітей, знаючи, що сповнили свій обов'язок — дали дитині цей перший так важливий крок на будуче. Бо дитина, котра ходить до Світлички, буде краще почуватися у передшкільній Світличці допоможе їй виробити слух при співі, почуття ритму, товарицькість. Слухання казок збудить у ній уяву, почуття краси й справедливості, а також концентрацію, таку конечну в будучій науці. Гри Кіма, чи інші, вироблять бистроту спостереження і швидкість у думанні. Майстрування вплине на фізичне вироблення і зручність. У Світличці дитина вслухається у правильну українську мову, сама має змогу нею говорити, а найважливіше понад усе — перші її кроки в школі затримають її у приналежності до всього, що є рідне і українське.

Лідія Андрусишин,

Учителька Світлички при 83 Відділі США

от кілька ілюстрацій, створених 1947 року за східними мотивами до казки, яку вона сама вигадала. Далі — на екрані були ілюстрації до українських народних пісень, яких художниця знала неймовірну кількість. Ілюстрації різні: деякі виглядають як примітивні, створені за мотивами народного образотворчого мистецтва. Часом техніка виконання ілюстрацій дуже складна — художниця комбінувала акварель з провощуванням.

1951 року доля дещо усміхнулася художниці. Шукали мистців для розпису тканин, а в цьому вона мала добру підготовку. Це була її перша офіційна праця. Галину Липу помітили, вона мала ще замовлення — створювала великі декоративні пано.

Проте Галини Захаряевич-Липи ніколи офіційно не визнали. Не було виставок її праць, вона ніколи не викладала. Але до неї приходили вчитися молоді художники.

Художниця померла 10 червня 1968 року.

Перша посмертна виставка її праць відбулася

1986 року в Львівському Музеї Українського Мистецтва. Організувати її було нелегко, бо мало праць художниці збереглося. З трудом набрали експонати з приватних колекцій.

Начальство дало дозвіл на виставку, та коли вже її підготували, хтось доніс, що чоловік Галини Захаряевич-Липи був лікарем в Українській Повстанській Армії. Тоді заборонили оголошувати день офіційного відкриття виставки. Наказали зняти з виставки картину "Гуцульська мадонна".

Проте люди якось довідалися про виставку, було багато охочих її побачити, мовчки заходили до Музею.

Стефанія Гнатенко сказала, що плянує написати монографію про творчість блискучої і оригінальної художниці Галини Захаряевич-Липи. Вона звертається до Союзу Українок Америки з проханням видати цю монографію.

Відповідь присутніх на доповіді була: "Все буде-мо робити, щоб видати".

СПІВАЧКА НІНА МАТВІЄНКО

На терені США ми мали нагоду "пізнати" співачку із "відео-ленти", награної у Львові під час концерту для збірки фондів на побудову пам'ятника Т. Шевченкові у Львові.

Співачка Ніна Матвієнко подобалася своїм мистецьким репертуаром, виконанням, появою. За словами очевидців, що її зустрічали під час концерту у Вінніпегу, вона гарна із виду, невеликого росту, має довгі темні коси, великі очі, дрібна. Вона виступає у стилізованому українському народньому одязі, виконаному для неї артисткою Галею Забашною, що працює в галузі жіночого вбрання.

Українські пісні вивчила від своєї мами, а теж збирала їх, подорожуючи по Україні. У деяких піснях Ніна Матвієнко відтворює спосіб співання української селянської жінки.

Ніна Матвієнко народжена в повоєнний час на Поліссі, 1947 р. Дітей у сім'ї було одинадцять. Батько теж знав безліч пісень, був цікавий і сміливий, але ціла турбота за дім і за дітей спадала на плечі матері. Діти від малих літ жили в інтернатах і покинули скоро рідну хату. А Ніні все хотілося повернутися до мами, до рідних. Вона відчувала мистецьку силу в собі й не покидала мрій про мистецтво.

В 1966 р. поступила щасливим збігом обставин у мистецьку студію при Державному українському хорі ім. Г. Верьовки, де на неї звернули увагу вчителі. Уже в 1967 р. брала участь у поїздках закордон: у Канаду, Південну Америку, Францію.

У 1969 р. Ніна Матвієнко поступила на філософський відділ Київського університету і закінчила його заочно.

Вона одружена із Петром Гончарем, сином відомого скульптора і збирача культурних цінностей, Івана М. Гончара.** Неприхильність режимної влади до скульптора впала теж на сім'ю і співачка 17 літ не виїздила з хором закордон, а її підготовані виступи для телебачення ніколи не передавалися. У неї є троє дітей: Іван — 16 літ, Андрій — 14, Тоня — 7. Чоловік художник.

Своїм виконанням народних пісень Ніна "увяляється збірною постаттю української жінки, лірично-доброю, і гордою, життєлюбною і розсудливо-справедливою, працьовитою і чесною, і що головне — наскрізь пісенною." А далі "у її співі завжди відчутний голос серця... співачка з любов'ю припадає до природи, знаходячи в ній поетичні паралелі із людськими долями". Її глибоко непокоїть, що "мало таких, які стурбовані руйнацією природи, часткою якої є українська пісня, мова, культура". У співі відчуває глибоку традицію, має тонкий імпровізаційний дар.**

"Мистецька діяльність Ніни Матвієнко ґрунтується

ся на усвідомленні великого обов'язку людей перед землею, природою, що їх годує, у повазі до етичних норм і батьківських традицій, обов'язку людини перед собою, перед своїм сумлінням, у її ставленні до праці, до інших людей". Усіми своїми ділами — співачка, артистка і матір — захищає ці принципи.

І Ніна Матвієнко, виконуючи обрядову весільну пісню, майже символічно заохочує єднатися для тих ідеалів, через які така сильна і непохитна українська душа:

"Ой, роду наш красний,
роду наш прекрасний,
не цураймося, признаваймося —
бо багато нас є".

іхч

* Інформація про ленту в "Н.Ж.", грудень 1988, стор. 27.

** Іван М. Гончар влаштував зараз у Києві у власному домі музей.

*** Цитати: Музика 3'88.

Вісті з Централі

Окружна Управа СУА святково відмітила 18-го березня, 1989 р. громадську працю почесної членки СУА Лідії Крушельницької, зокрема її працю з українською молоддю для збереження краси і мистецтва українського слова.

Головна Управа СУА бажає Дорогій Ліді всього добра та багато успіхів у тій, так благородній праці, ще на довгі роки. Щастя Вам Боже!

* * *

СКВУ проголосив місяць травень 1989 р. "Місяцем збірки пожертв на працю СКВУ". Причинімся й ми своїми жертвами на ту ціль.

Відділи, які відмітили роки свого існування: 70-ий Відділ СУА, Пассейк, Округа Нью Джерзі — 30 літ; 99-ий Відділ СУА у Вотервліт, Округа Південний Нью-Йорк — 20 літ. З тієї нагоди Відділи склали пожертви на цілі СУА, які будуть подані у фінансових вістках. Екзекутива й редакція "Нашого Життя" бажає Проводам й Членам тих Відділів дальших успіхів у праці.

ОКРУЖНІ З'ЇЗДИ ВІДБУЛИСЯ:

Округа Нью Йорк, 5 березня 1989 р. Від Екзекутиви присутньою була голова СУА Марія Савчак. **На голову Округи** переобрано **Лесю Гой**.

Округа Нью Джерзі, 11 березня 1989 р. Від Екзекутиви присутньою була фінансова секретарка ГУправи Марта Данилюк. **На голову Округи** переобрано **Тетяну Рішко**.

Округа Нова Англія, 18 березня 1989. Від Екзекутиви присутньою була пресова референтка ГУправи Ірина Чайківська. **На голову Округи** переобрано **Лідію Фіцалович**.

ДОРОГІ ПЕРЕДПЛАТНИКИ!

З прикрістю мусимо поділитися з Вами вісткою, що з незалежних від нас причин, "Наше Життя" ч. 2, за лютий 1989 р. не дійшло до всіх передплатників, а поштові уряди відіслали до адміністрації багато пошкоджених примірників, в більшості тільки обкладинку з адресою. Це примусило нас друкувати додатково деяку кількість примірників, а тоді постаємося вислати їх на повернені адреси.

Просимо терпеливо ждати на число за лютий

Редакція і Адміністрація "Нашого Життя"

Повідомляємо, що в 1988-ім році Стипендійна Акція СУА допомогла стипендіями 991 учням-студентам виплативши 207,491.30 дол.

При допомозі адміністраторки стипендійного бюро, Люби Больовщук, ми встигли вислати стипендії до Південної Америки до їхнього півріччя, та в 1988-ім році вислали понад дві тисячі листів. Щире спасибі Любі! До стипендійного бюро можна телефонувати від 10-ої год. ранку до 2-ої год. пообіді під час тижня на число 1-201-888-0494.

Щиро дякую усім членкам комісії стипендій СУА за відданість нашій справі. Особлива подяка Орисі Яцусь, скарбничці комісії стипендій СУА, за вірцеве ведення книг.

За муравлину працю союзнок по усіх Окружних Управах, Відділах СУА, Віддалених Відділах та Вільним Членкам за спонсорування та приєднання спонсорів не маю досить слів для подяки. Дякую також представникам Стипендійної Акції: Союзів Українок Австралії ім. Хариті Кононенко та Братствів Українців Католиків ім. о. Маркіяна Шашкевича в Монреалі, Канада.

Ми безмежно вдячні усім спонсорам та добродіям за фінансову підтримку та за довір'я до нас та до своїх стипендіатів. Без жертвенного українського громадянства ми ніколи б не допомогли стільки учням та студентам. За Ваші добрі серця — СПАСИБІ!

Анна Кравчук
референтка стипендій СУА

ОКРУГИ НОВА АНГЛІЯ і ПІВДЕННИЙ НЬЮ ЙОРК відбудуть ОРГАНІЗАЦІЙНІ КОНФЕРЕНЦІЇ

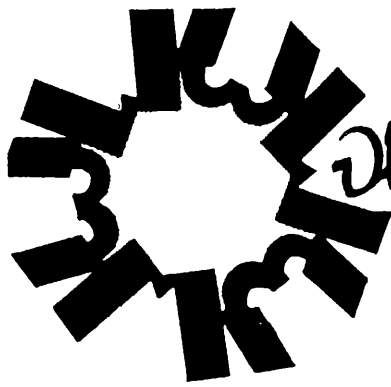
НОВА АНГЛІЯ

в неділю, 4-го червня 1989
11:00 год. — 5:00 год.
в церковній залі **Св. Миколая**
George St., New Haven, Ct.

ПІВДЕННИЙ НЬЮ ЙОРК

в неділю 11-го червня 1989
11:00 год. — 4:00 год.
в залі **Українського Громадського Клубу**
25-th St. & 5-th Ave. Watervliet, N.Y.

КОНФЕРЕНЦІЯ ПРИСВЯЧЕНА ЗБІЛЬШЕННЮ ЧЛЕНСТВА

КАЛЕЙДОСКОП

Життя

Упорядкувала ХРИСТИНА ГОДІВ-ЮЗИЧ

УКРАЇНА

Київ. У склад інтернаціонального фолкльорного ансамблю "Райдуга" входять африканці, латиноамериканці, араби і греки — і всі співають українською мовою. За два роки вони пройшли шлях від звичайної студентської групи Київського інженерно-будівельного інституту до переможців республіканського фолкльорного конкурсу для іноземних студентів.

Марина Лосева, викладач російської мови, запропонувала їм вивчити ідею російського фолкльору, але учні попросили навчити їх українських пісень. Група так тим захопилась, що розпочали самі розшукувати нові мелодії та вірші. Тепер вони стали добрими знавцями народної творчості і всі працюють натхненно.

Переможцем першого всесоюзного конкурсу пам'яті видатного музиканта А. Ф. Ойстраха, який проходив в Одесі, стала Ольга Рівняк — асистентка-стажер Київської державної консерваторії. Її виконавча майстерність відзначається яскравою емоційністю і глибокопродуманим трактуванням творів.

Київ. В приміщенні Українського фонду культури відбулася виставка народного майстра декоративно прикладного мистецтва Марії Зарембської. Вражає спершу мереживо барв. У кольориті робіт

Марії Зарембської панує червоний колір, який у народній творчості є символом краси і вірності. Майстриня дала нам зразки народного мистецтва рідної Тернопільщини, її етнографічні особливості передають те, що віками творив народ.

На виставці представлені рушники, серветки, скатертини, жіночі блюзки та чоловічі сорочки. Майстриня володіє складними виконавськими техніками — хрестиком, низзю, листвою і штапівкою.

США

В Україну виїхала директор американської фірми "Лінк-Ап Інтернешенел" Джанет Андерсон. Мета її поїздки — встановлення ділових контактів між фірмами, підприємствами та навчальними закладами США і СРСР.

Недавно відбулися переговори між директором фірми Джанет Андерсон та проректором Київського політехнічного інституту (КПІ) Віталієм Дідковським. Одним із основних обговорюваних питань була організація навчання у Києві американських студентів із дев'яти університетів та навчання київських студентів у США. Розроблено також навчальну програму, яка здійснюватиметься за океаном Асоціацією американської спадщини, а на Україні — КПІ. Передбачається взаємний обмін викладачами київських і американських університетів.

Джанет Андерсон також перебувала у Львові та підписала угоду про взаємний обмін туристичними групами молоді.

ВІСТІ З УКРАЇНИ

"ЛІТЕРАТУРНА УКРАЇНА". 23.III.1989 р.
(скорочено)

Ровенській атомній електростанції вже не вистачає води для охолодження її реакторів. Міністерство атомної енергетики "напівсекретно" розробляє проєкт так званої "реконструкції" Хрінницького водоймища що на річці Стир. Плянується підняти рівень його води на 1,5 — 2 метри. Це означає, що цілий ряд сіл, розташованих на берегах річки, їх поля, археологічні пам'ятники зазнають підтоплення.

Вода у такому випадку може затопити і болотис-

ті береги річки Пляшівки, притоки Стрия та колишній острівок Журавлиха на якому розташований музейний комплекс та його підземні ходи, саркофаг у підземній церкві, де покояться кості сотень повстанців та козаків, які загинули на полі битви під Берестечком. Не допустити руйнування священного місця українського народу — вимагає світла пам'ять героїв, вимагають і наші прийдешні покоління.

Гурій Бухало

завідуючий відділом історії
Ровенського краєзнавчого музею

ВІСТІ

Дітройт. 1-го квітня завітала до нас цікава група українського фолкльору "Ослав'яни". Директором цієї групи є Євген Могила, хореограф Ярослав Гиперчук. Група складається з 35 танцюристів та співаків, в більшості це молоді студенти та студентки.

Дітройт. На вшанування 80-их уродин та 60-ліття творчості мистця Михайла Дмитренка, Ювілейний Комітет під патронатом Об'єднання Мистців Українців в Америці влаштував величавий ювілейний бенкет 16 квітня 1989 р. в Українському Культурному Центрі.

Ювілейний Комітет підготував видання монографії мистця. Головою цього Ювілейного Комітету є Ольга Дужа.

КАНАДА

Монреаль. Товариство українських професіоналів і підприємців в Монреалі влаштувало зустріч з літераторами та науковцями з України для обговорення теми "Україна сьогодні". В дискусії взяли участь Іван Дзюба, літературний критик, колишній політичний в'язень, автор загальновідомої праці "Інтернаціоналізм чи русифікація?". Раїса Іванченко — історик і прозаїк, автор численних праць з історії України. Микола Жулинський — заступник директо-

ра Інституту літератури ім. Т. Шевченка, відповідальний за рубрику "Сторінки призабутої спадщини" в газеті "Літературна Україна". Ігор Римарук — завідує відділом поезії й драматургії при видавництві "Дніпро".

Зустріч відбулася 16 березня 1989 р. о 7:30 вечора в залі Собору Св. Софії.

МОЛДАВІЯ

31 березня в Молдавії вступив в силу закон про державність молдавської мови. Цим законом зобов'язано представників державних установ знати молдавську мову і перевести всі навчально-виховні заклади на молдавську мову. Дозволено переводити засоби масової інформації та видавництва на латинську абетку. Відзначено, що молдавська мова є єдиною державною мовою на території республіки. Закон буде доброю опорою для прогресивних сил України, які зараз провадять важку боротьбу за введення відповідного закону в республіці. Цій боротьбі протидіє сама голова Президії Верховної Ради УРСР Валентина Шевченко, яка намагається провести формулювання про те, що повинна бути затверджена двомовність і обидві мови повинні функціонувати, як рівноправні державні мови.

ЛИСТИ ДО РЕДАКЦІЇ

ХРИСТОС ВОСКРЕС! Мінеаполіс, Великдень 1989

Вітаю з СВІТЛИМ ПРАЗНИКОМ ХРИСТОВОГО ВОСКРЕСЕННЯ. Хай Воскреслий Бог Слово, Син Предвічного Бога Отця, благословить вас всіх — членок Головної Управи СУА, референток і всіх членок Союзу Українок Америки. Хай дарить всім щастя, здоров'я і найкращі успіхи в праці для добра нашої церкви і народу. Хай Христос опікується Вами по всяк час.

Сердечно дякую за журнали "Наше Життя", що ви нам вислали. Будемо користатись для школи українознавства, яку провадимо тут в Мінеаполісі.

Христос Воскрес!

Сестра Зиновія Т. Процик

Високоповажана і Дорога Пані Редактор!

*З Празником Христового Воскресіння вітаємо Вас, Наша Дорога Пані Редактор!
Бажаємо Веселих і Щасливих Свят.
Христос Воскрес!*

За Окружну Управу

Квітень 1989

Л. Гой, Є. Івашків

Дорога Пані!

5.2.1989 р.

Посилаю передплату за "Наше Життя" на 1989 р. Читаю від "дошки до дошки". Дякую за гарні і цікаві статті. Бажаю сили до дальшої праці.

З належною пошаною,

Дарія Яворівська

Дорога Пані!

Гантер, 3 березня, 1989

Висилаю передплату за журнал "Наше Життя" на 1989 р. в сумі 15.00 дол., а 10.00 дол. на Пресовий Фонд. З видання журналу Ви майже дігнали, за що гратулюю і бажаю ще більших успіхів у Вашій праці.

Здоровлю

Катерина Бук (70-ий Відд.)

Дороженька Пані Уляно!

24 лютого, 1989 р.

Вчера прийшов до нас Ваш журнал і я його прочитав. Ваше "Споконвіку Було Слово" і всі інші статті, які Ви вибрали, були чудові. Дякую за приємний вечір, який я провів з "Нашим Життям".

Як добре, що Ви вернулися до редакції "Наше Життя"! Так як Буковинці (ст. 19) віншую Вам "Щоб жили в щасті і не старіли а з кожним роком щоб молодніли!

З поважанням остаюсь,

Любомир Курилко

OUR LIFE

Monthly, published by Ukrainian National Women's League of America

VOL. XLVI

APRIL 1989

Editor: Marta Baczynsky

CHRYSTOS VOSKRES!

*In celebration of this Blessed Holyday we extend sincere greetings to
Mr. Jurij Shymko, President of the World Congress of Free Ukrainians,
Mrs. Maria Kwitkowsky, President of the World Federation of Ukrainian Women's Organizations,
Mrs. Lidia Burachynsky and Mrs. Iwanna Rozankowsky, Honorary President of the UNWLA,
Honorary Members of UNWLA,
Regional Councils and Branches of UNWLA
and to all Members and Members at Large of our organization!*

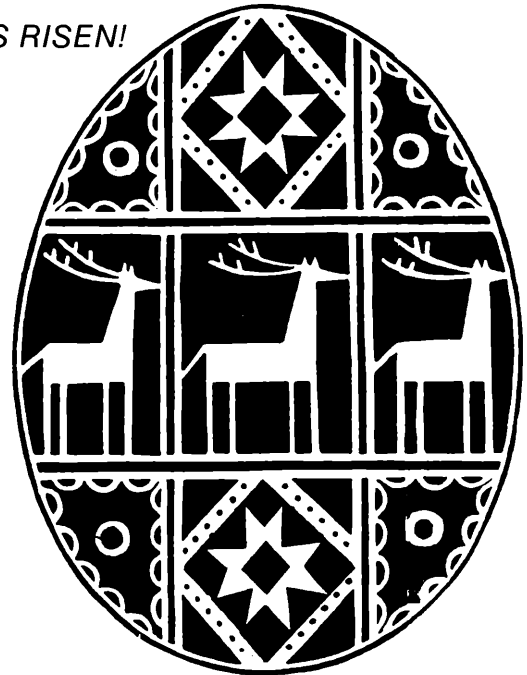
*The Executive Committee
Ukrainian National Women's League of America.*

CHRYSTOS VOSKRES!

Best wishes to our colleagues, contributors, subscribers, readers, sympathizers and critics with a positive outlook!

*The Editorial Staff and
the Administration of
"OUR LIFE"*

CHRIST HAS RISEN!

NEWS FROM HEADQUARTERS:

The Regional Council of UNWLA in New York held a community appreciation and commendation banquet honoring Mrs. Lidia Krushelnytsky. The event, held on March 18, 1989 and attended by more than 400 individuals, detailed Mrs. Krushelnytsky's dedication to and work with Ukrainian youth and her efforts to preserve and propagate the beauty of Ukrainian performing arts.

The National Board of UNWLA extends sincere congratulation to Mrs. Krushelnytsky and best wishes for continued success in her work!

From Anna Krawchuk, Scholarship Chairman —

In 1988 the Scholarship Fund of UNWLA supported 991 students, paying \$207,491.309 in tuition costs.

Special thanks to the administrator of the Scholarship office Luba Bilouschuk. With her help we have been able to send the necessary funds to South America at

their midyear. In 1988 our correspondence totalled more than 2,000 letters.

Thank you to all members of the Scholarship Committee and UNWLA for their dedication to this program. Special thank you to Orysia Jacus', the treasurer of the Scholarship Committee of UNWLA for her exemplary bookkeeping.

There are really no words to express my gratitude for the work which is carried on in our Branches, our Regional Councils and by our Members at Large in securing sponsors for this program. I would also like to express sincere gratitude to the representatives of the Scholarship Committee UNWLA, to Ukrainian National Women's League of Australia and to the Fraternity of Ukrainian Catholics in Montreal, Canada.

We are immensely grateful to all the sponsors and people of good will for their financial support, for their trust in our effort and confidence in the youngsters they help. For your good and kind heart — THANK YOU!

Daria Hnatkivsky-Lebed' sentences in the Warsaw court in 1934.

In the Ukrainian cemetery in Bound Brook, NJ, in the section where many individuals who were soldiers in the Ukrainian Insurgent Army have been laid to rest, there is a new grave, that of Daria Hnatkivsky-Lebed'. This courageous woman was also an active participant in the fight for freedom for the Ukrainian nation. She died February 28, 1989.

Daria Hnatkivsky was born in 1912 in Ukraine. She went to school in Lviv during the latter part of the 1920's, a time of nationalistic self awareness. During these years the city celebrated the 10th anniversary of the liberation struggle of Ukrainians and that glorious day in 1918 when the Ukrainian flag flew proudly from the tower of the city hall building.

But the 1920's and 1930's were difficult times for Ukrainians living under the Polish rule. It was a time marked by severe oppression of the peasantry by the Warsaw government with the aim of depriving them of what little land they had left. In the cities, people active in Ukrainian national affairs were constantly persecuted, harassed, arrested and imprisoned. Everywhere in Halychyna, Ukrainians were beaten, denied their national identity in their own homeland. Unemployment, desperation, oppression were companions riding high during those years. Nevertheless, amid the outward reign of chaos imposed by the Poles, Ukrainians found order and sanctity in their unshaken loyalty to the ideals of a free, independent Ukrainian state.

Daria became a member of Plast (Ukrainian Scout Organization), as well as a member of the newly found Organization of Ukrainian Nationalists (OUN). When Plast was disbanded in 1930 by the Polish government and went underground, Daira chose to work within OUN, which was a strictly disciplined, underground, ideological-revolutionary group.

In 1934 Daria Hnatkivsky was tried for being an accomplice in the assassination of the Polish minister Pieracki, and was sentenced to 15 years in prison. She was one of 12 defendants in this case. Her composure and courage during this much publicized proceeding in Warsaw, as well as her calm acceptance of the sentence testified to the strength of her character.

In prison she married Mykola Lebed' who was sentenced to life imprisonment in the same case.

In prison the iron determination and strong feelings of nationalism of Daria Hnatkivsky denied her the privilege of letter writing and visits from her family. She refused to use the Polish language in speech or on paper.

The German occupation of Poland created a chaotic environment. During a forced march from her prison camp Daria was able to escape. Through underground contacts she was reunited with her husband, settling in Krakow until 1941. Their first child, a son, died shortly after birth.

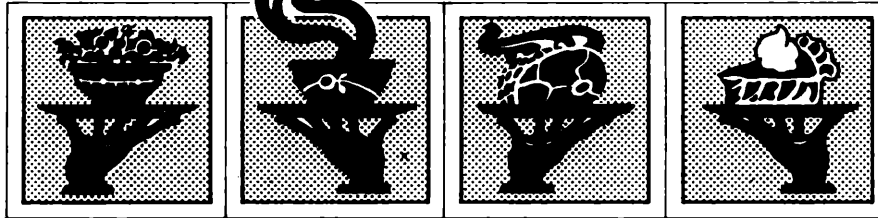
Following this tragedy, Daria moved to Lviv and went underground after several arrests. The Gestapo was conducting a manhunt for her husband, Mykola Lebed', a prominent member of OUN at that time in western Ukraine. IN 1942, under an assumed name, Daria gave birth to a daughter and settled in a small house on the outskirts of Lviv with some members of her family.

Luck and peace was not Daria's lot in life. In 1944 the Gestapo raided her home, arresting everyone. She and other female member of her family were placed in Ravensbrook concentration camp, in a section for violent and special prisoners. She was constantly threatened with death. The most difficult thing to bear for Daria was the fate of her daughter Zoya. In her memoirs she wrote: *"Each night, every time the door to a cell opened, someone was led to his or her death. Then I would think when my time comes how should I hold Zoya: Should I hold her in such a way that the bullet would hit her first, or should I shield her somehow?"*

But Daria, her daughter and her mother survived. Through an underground network the small group reached Italy, having been reunited with Mykola, her husband along the way. They remained in Rome until 1948, then through Germany they came to the United States in 1950.

Daria Hnatkivsky Lebed' went through numerous hardships in life with heroic demeanor. She was a patriot and a woman of great principals. Though her nature was gentle, there was iron in her convictions. Until the day of her death the concern for the fate of her beloved Ukraine was paramount.

наше харчування

Багато "пань дому" працює професійно, для їхньої вигоди продукують різні харчі, які уможливають швидше приготування страв. Напр., готове тісто на рогаики під назвою "Crescent", яке можна знайти у відділі набілу (dairy case) в крамницях, 4 або 8-унцевої величини.

подаємо кілька приписів на вжиток того тіста не тільки на рогаики, які можна виробляти за приписом поданим на опакуванні, але теж начиняти рожою, повидлом, або маком, як теж і капустою чи м'ясом.

КАПУСНЯЧКИ

- 1 середня капуста
- 1 велика цибуля
- 4 ложки масла або маргарини
- сіль і перець до смаку
- 2 коробки тіста "Crescent"

Капусту зварити, відцідити і добре витиснути. Найкраще залишити на кілька годин на ситі, щоб добре стікла.

Посікати ножом, або у F.P. Цибулю дрібно посікти і всмажити на маслі або маргарині. Посолити, поперчити і добре висмажити все разом.

Тісто розкачати на прямокутники, затулюючи перфоровання. Краяти на малі прямокутники і начиняти капустою. Добре завинуті і заліпити береги. Смакувати розколючим яйцем і пекти, як припис каже на опакуванні.

ЗАПІКАНКА ЗІ ШПАРАГІВ З КУРЯТИНОЮ АБО ІНДИЧИНОЮ (на 4 особи)

- 3 ложки маргарини
- 1 мала цибуля, дрібно нарізана
- 2 ложки борошна (муки)
- 1 1/4 горнятка вершків (half & half)
- 1/2 ложечки солі
- 1/8 ложечки перцю
- 2 горнятка нарізаної кубиками курятини або індичини
- 10-унцова коробка морожених шпарагів, розморожених і витиснених, порізаних
- 1/2 горнятка дрібно нарізаних печериць
- 3 ложки білого вина
- 8-унц. тіста на рогаики [Quick crescent]

Нагріти піч до 350°.

В риночці стопити маргарину, додати цибулю і всмажити на золотисту

краску, додати борошно, мішати як за смажку. Додавати потроху вершки постійно мішаючи до закипіння. Відставити з вогня, додати курятину чи індичину, шпараги, печериці і вино. Все добре замішати.

Тісто поділити на 8 трикутників. Уложити на край 9-інч. форми на коржі (pie), так, щоб тонкі кінці виставили на три інчі довкруги форми. Наложити масу і завернути кінці до середини, але щоб не сходилися.

Пекти 35-45 хвилин щоб тісто гарно зрум'янилося.

ЗАПІКАНА КУРКА З БРОКОЛІ (на 8 осіб)

- 2 8-унц. коробки тіста на рогаики (Crescent)
- 4 горнятка нарізаної кубиками курятини
- 2 горнятка броколі, підвареного і поділеного на малі китички
- 6 унцій швайцарського сира, втертого на терку в стружки
- 1/4 горнятка нарізаної цибулі, зм'якшити
- 2 ложки гірчиці (муштарди)
- 1/2 ложечки приправи до курей (poultry seasoning)
- сіль і перець до смаку
- 1 розколючене яйце

Нагріти піч на 375°.

Тісто з одної коробки розкачати на прямокутники і вкласти на дно і береги намащеної низької прямокутної форми (9 1/2 — 13 1/2), затулити перфоровання. Пекти 6-8 хвилин, щоб трошки зрум'янилося.

У великій мисці добре змішати курятину, броколі, сир, цибулю, гірчицю, сіль і перець і наложити на підпечене тісто.

Другу коробку тіста розкачати на прямокутники, злучити перфорован-

ХРИСТИНА НАВРОЦЬКА

ня, порізати на довгі на 1 інч широкі куски і наложити в кратку на масу.

Смакувати розколючим яйцем.

Пекти 35 хвилин, щоб тісто зрум'янилося.

Ті дві запіканки виглядають так гарно і такі смачні, що можна їх подати як самостійну страву на прошений полуденок, кожен порцію можна прибрати кусками свіжих огірків, помідорів або стружками морквки.

ТАКОЖ ДУЖЕ ДОБРЕ Є СОЛОДКЕ ПЕЧИВО ЯК:

АНАНАСОВИЙ КОРЖ

- 8 унц. тіста на рогаики (Crescent)
- 3 унц. вершкового сира (cream cheese) кімнатної температури
- 3/4 горнятка цукру
- 1 ложка цитринового соку
- 2 яйця
- 1/2 горнятка кокосових стружків (coconut flakes)
- 8 1/4 унц. банька ананасу (crushed pineapple) без соку

Нагріти піч до 375°.

Тісто розділити на 2 довгі прямокутники. Покласти на ненатовщену бляху (9 1/2 — 13 1/2 злучити оба і перфоровання. Пекти 5 хвилин. Вийняти з печі. В мисці змішати сир, цукор, цитриновий сік, яйця і вбити все разом електричною мішалкою, щоб було суцільне. Додати кокосові стружки і відціджений ананас. Добре змішати і накласти на підпечене тісто. Знову вкласти до печі і пекти 35 хвилин, щоб спід був рум'яний, а верх досить сухий.

По спеченню посипати цукровою мучкою. Перед подаванням порізати на прямокутні куски і на кожний покласти пластинку ківі і на неї полуницю з гичкою, розрізану як вахляр.

ПРАКТИЧНІ ПОРАДИ

Живемо у світі, в якому наївність і незнання є Господньою карою, тому:

1. Чоловіки повинні познайомити жінок зі станом родинних фінансів.

2. Жінки повинні цікавитися родинними фінансами.

Кожне письмо, яке дістає з будьякого уряду, треба простудіювати, зокрема уступи писані дуже дрібним друком, бо часто в них є найважливіші "ключки".

Х.Н.

ДОПИСИ

ОКРУЖНИЙ З'ЌЗД СУА НЬО ДЖЕРЗІ

В суботу 11-го березня 1989 р. в домівці Народного Дому в Ірвінгтоні, Н.Дж., відбувся 30-ий з черги Окружний З'їзд СУА. Впродовж 30-ти років організація сумлінно виконує свій річний обов'язок, який являється форумом для перегляду праці, обговорення недоліків, шукання нових шляхів і метод для більш успішної праці.

У З'їзді взяли участь делегатки, голови Відділів, а Головну Управу репрезентувала М. Данилюк. Предсідницею З'їзду була почесна членка СУА М. Левицька.

З дбайливо приготовлених звітів можна наочно побачити велику пророблену роботу в усіх ділянках вимог нашого суспільства. Організація живе, організація відчуває потреби часу й відповідно реагує. Прослухавши, — зростається подив. Невже ж стільки можна було проробити, коли значна більшість членок вже такі в поважному віці? Значить, ідея СУА глибоко вкорінилась у серцях давніх членок і вони цю любов і почуття обов'язку понесли з собою за океан і стараються перещепити ідеали свідомої української жінки молодшому поколінню.

Цей рік проходив під знаком святкування 1000-ліття християнства України і тут знову членство активно включилось у загально-громадські святкування. 32-ий Відділ в особливіший спосіб відзначив цю подію. Вложивши дуже багато труду, вони зробили т.зв. фльовт* з тематикою хрещення і відтворення княжої родини, що дало надзвичайно позитивний вислід і викликало живе зацікавлення ширшого кола американців.

Надзвичайно добре охоплена праця суспільної опіки й стипендійної акції. Наше членство виявило глибоке вироблення для потребуючих, бабусь і для нашої молоді, яка старається здобути освіту. Не одна родина, чи дитина з вдячністю буде пам'ятати про організацію СУА.

Членство пам'ятало про піддержку журналу "Наше Життя" і для цієї цілі пророблено всякі успішні заходи

61-ий Відділ, який згуртував у себе молодших членок, працює дуже активно, вносячи молоді ідеї, а також провадить успішну світличку під керівництвом Дарії Курилко.

Радість для СУА є новий здобуток, вислід наполегливої праці організаційної референтки М. Полянської — новозаснований 98-ий Відділ ім. кн. Ольги в Голмдел. І тут з прикрістю треба відмітити, що ділянка придбання нових членок, чи організування відділів ще не є на належному рівні і є поважною турботою організації СУА.

Надзвичайним осягом для Округи є заснування захоронки при церкві св. Івана Хрестителя в Ірвінгтоні, душею, організатором і промотором якої була і є невтомна О. Третьяк, виховна референтка Централі СУА.

Після полуденку представниця Централі в своєму слові висловила признання за пророблену роботу у Відділах. Зупинилась коротко на переліку успіхів організації СУА, як цілості, а це — активна участь у святкуваннях 1000-ліття у Вашингтоні, участь в Конгресі для відзначення 100-ліття Міжнародної Жіночої Ради (теж у Вашингтоні), де переведено показ історичної ноші, участь в 5-му Конгресі СКВУ; голова Централі п-і Савчак увійшла до секретаріату СКВУ з рани СФУЖО, в Екзекутиві Національної Ради Жінок США та ін. Зв'язки, це найважливіша репрезентація, це вікно у світ, це засіб інформації про Україну. На відповідну репрезентацію ми завжди повинні мати відповідні фонди,

щоби мати нагоду про себе заговорити на міжнародних з'їздах. Зараз маємо надзвичайну вартісну книжку, написану д-р М. Хомяк-Богачевською "Історія Жіночого Руху" і ми повинні її розкупити й подбати, щоби вона знайшлась у всіх американських бібліотеках.

Тінню смутку у її слові була проблема спадку членства і дуже поважна справа підшукування редакторки "Нашого Життя".

Л. Гладка, як і кожного року, дала дуже цінну доповідь з перебігу 5-го Конгресу СКВУ в Канаді. Доповідь була така надзвичайна й так легко подана, що кожний міг пережити величність перебігу Конгресу. Вона з великим ентузіазмом бачить численні можливості росту нашої Організації, але треба охоти й допливу нових, молодих сил. Отож звертаємось до молодих: вступайте в члени СУА, ви можете бути великим потенціалом на терені США. Ви не маєте жадних перешкод, які нам, старшим, тяжче приходиться поборювати. Приєднуйтеся до нас, вступайте в члени СУА!

Головою Окружної Управи поновно вибрано Т. Рішко і членів Управи з малими змінами у функціях. На закінчення З'їзду вшановано Надю Бігун почесним членством СУА.

Ольга Буртик

* прикрашений човен

ЯЛИНКА ОКРУЖНОЇ УПРАВИ НЬО ЙОРК

Давно стало традицією Союзу Українок напередодні празника Різдва Христового засвічувати для дітвори ялинку. Коли засвічуємо цю традиційну ялинку тут на чужині, думки та молитви наші линуць у рідний край до рідного народу. В минулому присвячували ми ці думки-молитви нашим політичним в'язням та їхнім діточкам. Проте, у цей рік, завершуючи ювілей 1000-ліття хрещення Руси-України, Окружна Управа вирішила присвятити йому також і ялинку, щоб її промінням ще раз пригадати про цю епохальну подію.

16-го грудня, коли надворі запав вечір, зійшлися в домівці союзнянки Округи, щоб разом із запрошеними гостями торжественно відзначити наше свято. Стефа Косович, культ.-освітна референтка Округи, відкрила вечір, вітаючи Голову СУА, Марію Савчак, Всечесніших Отців Патрікія Пащака та Івана Ткачука, редакторку журналу "Наше Життя", Ульяну Любович, проф. Петра Гоя, Голову Фондації УВУ, Голову Окружної Управи, Леся Гой, шановних гостей та всіх присутніх союзнок. Коротком словом Леся Гой також привітала всіх дорогих гостей та включила світла ялинки назовні будинку, на бальконі, поруч напису 1000-ліття.

Стефа Косович попросила представниць Відділів приступити до прикрашення ялинки в домівці. Під звуки коляди "Бог Предвічний" вперше прикрашено ялинку ручно виконаними прикрасами. Церемонія зробила велике враження.

Голова 82-го Відділу, Іванна Клим, виголосила короткий нарис про Свято Різдва Христового, а Надя Савчук, заступниця голови Окружної Управи, продекламувала вірш Ульяни Кравченко "Різдво".

Будуча наша союзнянка, 5-річна внучка Ліди Магун, голови 1-го Відділу, Ляриса Гурін, відважно та з "вервою"

продеклямувала віршик Р. Завадовича про колядку. "Різдвяне Оповідання" Софрона Левицького було відчитане Мирославою Мирошниченко, членкою 82-го Відділу.

Кінцевою точкою програми був нарис спогадів Зені Зарицької, голови 103-го Відділу, під назвою "Свячення води на Збручі", в якому авторка точно схопила події у рідних сторонах, зв'язані із традицією свячення води на Йордан, на протязі спокійних часів до війни та впродовж воєнних років під советською та німецькою окупаціями. На мою думку, віддзеркалені тут маловідомі або й зовсім невідомі факти і влучні спостереження авторки-очевидця мають історичну вартість. Чи не було б корисно передати їх якійсь нашій науковій інституції для використання як джерела для історії Другої світової війни на наших землях?

На закінчення Леся Гой подякувала Стефі Косович за підготовку та ведення програми. Окрему подяку висловила всім, які своєю участю причинилися до її здійснення. Впр. о. Патрикій Пащак відмовив молитву, а співом коляди "Нова радість стала..." закінчено офіційну частину. Зібране товариство ще довго того вечора гуторило й колядувало при каві і солодкім.

Залишаємо домівку, а останній погляд мимохить паде на свіжу, новозасвічену ялинку. І здається, що немов обертаючи сторінку у невидимому календарі, вона сяючим своїм світлом мовчки закликає до ще одного року праці.

Ольга Руденська

90-ЛІТТЯ АННИ НАСТЮК

За Божим благословенням, в неділю 22-го січня 1989 р. членка 28-го Відділу СУА в Ньюарку Анна Настюк, бувша і теперішня почесна голова, досягнула 90 років життя.

День перед тим відвідали Ювілятку в її домі голова Надя Бігун, секретарка Іванна Хамуляк, членки Управи: Омелья Цяпка, Софія Андрушків, Зеновія Воробець і зложили побажання кріпкого здоров'я.

Анна Настюк молододу дівчиною приїхала до Америки й негайно включилась в громадське життя (співала в хорі й працювала в жіночих товариствах). В 1942 р. була головою Українського Червоного Хреста і разом з іншими жертвеними українками несли поміч воякам Американської Армії під час війни, а згодом помагали українським скитальцям в Європі і новоприбулим до Америки, як також залишенцям по таборах в Європі.

В 1946 р. Український Червоний Хрест об'єднався з Відділом СУА в Ньюарку, а в 1947 р. Анну Настюк обрано головою 28-го Відділу СУА і на тім пості вона залишилася аж до кінця грудня 1964 р., значить 17 років.

З напливом нової еміграції багато новоприбулих жінок вступило в члени Союзу Українок, так що членство збільшилось до 160. Під її проводом праця в товаристві поживалася, особливо в ділянці суспільної опіки "Мати і Дитина", для тих, що не змогли виїхати з таборів. У Відділі панувала гармонійна співпраця "давніх і нових" і всюди відчувалася родинна атмосфера. Згодом, за 55 років існування Відділу, число членок змаліло до половини наслідком природного процесу й даліше маліє (бо відходять до вічності).

Анна Настюк була приятелькою голови Централі СУА Олени Лотоцької, яка часто була в Ньюарку, чи то на Загальних зборах, чи з доповіддю, чи в гостях, спеціально запрошена.

Тепер ювілятка хворіє на остіопорозу, тяжко їй ходити, тому вона у своїм домі має заінстальований електричний ескалатор (рухомі сходи), щоби з'їхати зі спальні нагорі до їдальні на партері. Однак вона даліше цікавиться українським громадським життям, читає "Наше Життя" і зі своєї скромної платні жертвує на цілі.

І тепер, з нагоди своїх уродин, пересилає вона на Фонд ім. Олени Лотоцької пожертву 25.00 доларів. Честь їй і слава! Хай Господь наділить Анну Настюк добрим здоров'ям і хай сповняться всі її бажання.

Зеновія Воробець,
членка 28-го Відділу СУА

61-ИЙ ВІДДІЛ СУА, ВИПАЇ, НЬЮ ДЖЕРЗІ.

ДЕНЬ СОЮЗЯНКИ

2-го жовтня 1988 р. 61-ий Відділ СУА у Випані відсвяткував День Союзянки, який влаштовано в залі церкви св. Івана Хрестителя в Ньюарку. Членки Відділу приготували виставку праць наших малят зі світлички. Це були різні картини, мальовані діточими уявленнями. Окрім того продавали книжки, тасьми з казками та інші речі, придатні у навчанні української мови.

СВЯТКУВАННЯ 1000-ЛІТТЯ ХРЕЩЕННЯ УКРАЇНИ.

Відзначення Тисячоліття відбулося 4-го грудня 1988 р. в коледжі св. Єлисавети в Конвент Стейшен, Медісон, Н.Дж.

День Союзянки. Стоїть зліва: Ільяна Паславська — касирка Відділу і імпрезова Округу і Люся Буняк — кореспондентка.

Day of UNWLA Member. Fr. 1.: Iliana Paslavsky, treasurer of Branch #61 and events Chairman of NJ Regional Council; Lucia Buniak, corresponding secretary.

Виставка ікон. Стоять зліва — Тереня Ракоча — голова Відділу, Оксана Станько — виховна, Люся Буняк — кореспондентка.

Icon Exhibit. Fr. 1.: Terenia Rakocha, president of Branch #61 in Whippany, NJ. Oksana Stanko, educational Chairman, Lucia Buniak, corresponding secretary.

Парафія св. Івана Хрестителя у Випані під проводом о. О. Панасюка і УКК були ініціаторами запрошення Єпископа Михайла Кучмяка та інших священників до відправи Архирейської Служби Божої. До участі у святкуваннях запрошено також християн різних віровизнань. Владика М. Кучмяк відправив Службу Божу, а сослужителями були парох Богдан Лукій з Ньюарку зі своїм сотрудником та парох з Випані О. Осип Панасюк, а дяконував парох з Нью Брансвіку.

Другою частиною ювілейної програми була виставка ікон та культурно-релігійних експонатів, яку приготував 61-ий Відділ у Випані. Висвітлено фільм про "Анатомію ікон" з пояснення її виконання мистцем Андрієм Мадаєм.

Після виставки членки Відділу гостили відвідувачів солодким і кавою та безалкогольними напитками.

Дануся Яворська, пресова референтка

ВІДЗНАЧЕННЯ 65-ЛІТТЯ ТРАГІЧНОЇ СМЕРТИ ОЛЬГИ БАСАРАБ

Дня 12-го лютого 1989 р. 17-ий Відділ ім. Олени Теліги в Маямі святкував дві важливі події: відзначення 65-ліття смерті Ольги Басараб і вітання гості з Головної Управи, заступниці голови п. Лідії Гладкої.

В святочно прибраній домівці Відділу перед портретом героїні — Ольги Басараб, — прибраними рушниками і національним стягом, голова 17-го Відділу пані Ірина Ракуш відкрила святочні сходи. По відспіванню великодної пісні "Страдальна Мати" голова привітала гостю п. Лідію Гладку і виголосила доповідь про короткий життєвий шлях Ольги Басараб, її відданість українській справі, ув'язнення, тайний суд і мученицьку смерть в казематах польської тюрми. Ольга перенесла тяжкі тортури і віддала своє життя, але не зрадила імен своїх товаришів-співробітників тайної організації, яка боролась за визволення з польської

окупації. Ми склоняємо голови перед її самопожертвою і стражданням для великої справи. Ольга є нашим дорого-вказом і символом великої любові до Батьківщини.

На закінчення Ірина Ракуш виголосила з великим чуттям поезію Олеся Бабія "В пам'ять Ольги Басараб".

По жалібній частині в честь героїні приступлено до ділових справ. Голова — Ірина Ракуш відчитала найновіші вісті і обіжники з Централі. З огляду на святочний настрій залишено дискусію до слідуєчих сходин.

Дальше голова п. Ракуш попросила до слова заступниці голови Головної Управи п. Лідію Гладку. Л. Гладка доповнила доповідь п. Ракуш, вчислюючи інші постаті наших жіночих героїнь як рівнож і тих тихих робітниць на полі суспільнім, харитативнім, освітнім — ширенню української культури і т.д. Зазначила, що СУА в своїй програмі виконує велику працю політичну через зв'язки з великими державними, світовими і міжнародними організаціями як: Національна Рада Жінок Америки, Федерація Жінок Клубів та інші.

Гордістю нашого активного жіноцтва є створення Українського Музею в Нью-Йорку.

На кінець п. Гладка подякувала 17-му Відділові за співпрацю і побажала дальших успіхів.

Гімном Союзу Українок закінчено свято.

Ірина Ракуш
голова Відділу

Теодозія Дурбак
прес. реф. Відділу

СВЯТИЙ ВЕЧІР 23-ГО ВІДДІЛУ СУА

8-го січня 1989 р. у шкільній аудиторії при церкві св. Івана Хрестителя в Дітроїті, Міч., відбувся традиційний Свят Вечір. В гарно прибраній залі з ялинкою, свічками і калачами на столах, святочно засіли союзянки і гості.

Голова 23-го Відділу Уляна Мерек всіх привітала: Христос між нами, вітаймо Його! Христос Рождається, славімо Його!

Тоді представила гостей, які до нас завітали, а саме: о. крилошанин Йосиф Шарий, о. декан Іван Лазарь, о. Тома Глен і Преподобні сестри. До нас завітала також голова Окружної Управи Оріся Лончина.

Отець декан Іван Лазарь провів молитву, всі заспівали "Бог Предвічний".

Вечерю старанно приготували союзнянки під проводом голови господарського Відділу Соні Карпюк. По вечері промовила голова Окружної Управи. Вона говорила, що їй дуже приємно бути на цьому святі. От цим набираємо сили до кращого майбутнього та з повною настановою до другого тисячоліття християнства. Та що ми, українці, даліше будемо триматися свого "я"; всім бажала найкращого майбутнього.

Люба Смолій грала на скрипці коляди, а всі присутні легенько колядували. Марія Лазарчук читала реферат про наші коляди, та говорила, що коляди, це є обрядові пісні, які охоплюють всі обряди: релігійні, світські та побутові. Коляди — це є описи багатства релігії і віри, звеличання дому родинного, та прогнання злих сил. Говорила, що в цей Різдвяний час, ми линемо думками до наших предків на Україну. Н. Свистун читала вірш Л. Лисянського "Свят Вечір", Соня Карпюк деклямувала, Люба Петрик — віншувала. Отець крилошанин Йосиф Шарий вітав нас усіх, дякував союзнянкам 23-го Відділу СУА, що так святочно відсвяткували ці Різдвяні свята, та говорив: зберігайте віру, бо це є велика цінність.

Голова Уляна Мерек дякувала всім, що так численно зійшлися. На кінець співали коляди під проводом професора Кирила Цепенди. Лідія Югас гарно співала коляду "Тиха ніч, свята ніч". І так ми почали друге тисячоліття християнства, з великим наставленням та вірою і надією в краще майбутнє. Щастя, Боже, продовжувати наші традиції та звичаї.

Надя Свистун, пресова 23-го Відділу СУА

СВЯТО ДЕРЖАВНОСТІ І НЕЗАЛЕЖНОСТІ В АКРОН, ОГАЙО

7-ий Відділ ім. Лесі Українки в Акрон, Огайо відзначив в неділю 22-го січня 1989 р. День Незалежності 1918 р. і Соборності України 1919 р.

Українська громада Акрону і околиць позитивно відгукнулася на ініціативу 7-го Відділу СУА і вщерть виповнила залю церкви св. Духа — де відбувалося свято.

Культурно-освітня референтка Відділу Наталка М'ягка вміло склала програму: голова Відділу Катя Бісел відкрила свято, а ведуча програмою була Сальвина Іваницька. Зенон М'ягкий відспівав американський гімн, який підхопила ціла зала. Слідувало коротке вступне слово Сальвини Іваницької, котра кількома словами ввела присутніх у поважний, святоточний настрій, пригадуючи цей історичний День 22-го Січня, коли український народ, по довгих роках неволі, знов став господарем на своїй землі, та проголосив у Києві Незалежність і Соборність України.

Виконавцями першої частини свята були молодь і діти наших членок. Короткий реферат в

Свято Соборності в Акрон, Огайо. 1-ий ряд зліва: Павлусь М'ягкий, Стефцьо М'ягкий, Соня Капустянська. 2-ий ряд зліва: Микола Дейчаківський, Наталка М'ягка, Зенон М'ягкий і Сальвина Іваницька.

Reunification Celebrations in Akron, Ohio. Fr. I.: Pavlus' Mjahkyj, Stefan Mjahkyj, Sonja Kapustainsky. 2nd row: Mykola Deychakivsky, Natalka Mjahka, Zenon Mjahkyj and Salvyna Ivanycky.

англійській мові виголосив Стефан Цирик. Народні і стрілецькі пісні майстерно виконали на скрипці і віолончелі наші, вже всім нам добре знані із своїх знаменитих виступів, Павлусь і Стефцьо М'ягкі. Акомпаньювала їм Наталка М'ягка. Дуже добре виголошеним віршем Соня Капустянська закінчила першу частину свята.

Другу частину розпочав Микола Дейчаківський, наш знаменитий бандурист і вокаліст, який виконав три пісні: козацьку "Ой скинемось по талю", пісню до слів Симоненка "Синові" та "Думу про Сагайдачного". Присутні ентузіастично вітали знаного бандуриста, а оплескам не було кінця. Реферат з цікавим наświetленням подій 1918-1919 років приготував Зенон М'ягкий.

В останній точці програми ще раз ми мали приємність почути бандуриста Миколу Дейчаківського, який виконав три пісні: "Думу про Петлюру" і 2 повстанські пісні: "Іди від мене ти, моя кохана" та "Світить місяць". На закінчення, голова Відділу Катя Бісел подякувала всім виконавцям і присутнім за участь у святі та попросила встати, щоб відспівати "Ще не вмерла"... офіційно закінчити свято.

При каві і солодкім наші гості ще довго гуторили а новоприбула родина українських найновіших емігрантів зі сльозами в очах дякувала нам за чудове свято.

Олена Гентіш-Брехун

UNWLA – Br. 32, Irvington, N.J. Installation new officers
L to R: Elsie Whitaker – Installing Officer, Theresa Didyk – Corresponding Sec., Olga Maselko – Rec. Sec. (substitute) for Jean Sawchak), Ann Kalba – Treasurer, Dorothy Lasowj – Vice-President, Mary Maszera – President

РЕЛІГІЯ І МИСТЕЦТВО

Заходом 82-го Відділу США міста Нью Йорку, в домівці НТШ 13-го листопада 1988-го року відбулася доповідь маєстра Любомира Р. Кузьми на тему "Вплив релігії на мистецтво".

Голова відділу Іванна Клим відкрила імпрезу, привітала гостей, а заступниця Ірина Іванчишин подала короткі біографічні дані про прелегента. З її слів присутні дізналися, що маєстро Л. Кузьма студіював рівночасно біологію і малярство на Львівському університеті, а музику в Музичному Інституті ім. М. Лисенка, однак, зупинившись на малярстві, продовжував студії у варшавській Академії Мистецтва.

Тема "Вплив релігії на мистецтво" дуже широка і, зрозуміло, прелегент обмежився до характеристики впливу християнської релігії на європейське мистецтво в його чотирьох формах, — архітектури, скульптури, малярства і музики, які спільно розвивалися в церкві й творили збірне церковне мистецтво.

Великий матеріал був поданий в короткому часі стисло й послідовно, на академічному рівні. На вступі маєстро Л. Кузьма підчеркнув, що кожна релігія мала певний вплив на мистецтво, наприклад, старогрецька релігія і мітологія мали великий вплив на феноменальний розвиток грецького мистецтва, проте найбільшого розвитку мистецтво зазнало під впливом християнської релігії.

Європейське мистецтво досягнуло максимального розвитку і вийшло на перше місце у світовому мистецтві. Будовано величаві храми, прикрашувано їх різьбами, розмальовувано стіни, творено церковну музику задля духовної потреби людини прославляти Бога. З церкви технічні і естетичні здобутки переходили до світського мистецтва.

Прелегент схарактеризував крок за кроком століття за століттям історичні умовини розвитку християнського мистецтва та ті чинники, які впливали на формування того чи іншого стилю.

Прелегент розпочав від четвертого сторіччя, в якому наступило удержавлення християнської релігії й відбувся поділ римської імперії на дві частини, в результаті чого Константинопіль (Візантія) став столицею східної частини імперії, а Рим західної. Мистецтво східне і західне не розвивалося паралельно, бо візантійське мистецтво затрималося на певній стадії розвитку.

Осягнення найвищого позему в європейському мистецтві відбулося як наслідок ряду науково-технічних винаходів, таких, як винахід математичної малярської перспективи Філіппа Брунелескі, студії анатомії Леонарда да Вінчі, винахід музичної нотації Гвіда д-Ареццо, винахід музичного контрапункту (поліфонія) і вдосконалення архітектури в добі готики.

В загальному розвиток архітектури осягнув свого zenіту в добі готики, частинно ренесансу і барокко, скульптура і малярство — в добі ренесансу і барокко.

В музиці 6-го століття панівною була монофонія, в 12-му столітті почалася поліфонічна музика, а максимальний розвиток гомофонії в 19-му столітті.

На закінчення прелегент зазначив, що існує паралелізм і залежність розвитку мистецтва від стану релігії в даній країні. В нашому часі маємо різкий занепад релігії і — як результат — занепад мистецтва, поворот до примітивізму і абстракції.

Після викладу маєстро Л. Кузьма висвітлив ряд картин, взірців архітектури, скульптури і малярства, характерних для відповідної доби. Жалко тільки, що через технічні причини спеціальний матеріал, підготований ним для показу взірців української архітектури і малярства, не міг бути повністю задемонстрований.

В заключенні імпрези дружина маєстра Л. Кузьми Галина відтворила на тейпрекордері концерт Д. Бортнянського "Слава во вишніх Богу" у виконанні хору з Атланти. Коментуючи цей твір, зазначила, що співаки чужинці немало потрудилися, щоб так гарно виконати український текст твору.

Очевидно, що для ілюстрації розвитку музики під впливом релігії необхідно було б мати окремий виклад, де був би час і змога послухати взірців музики різних епох.

Пролунали останні звуки божественної музики, немов дотик Божої десниці.

В результаті вислухання цієї цікавої доповіді ми збагатили наше знання в ділянці тієї великої духовної сили, що нею надихане християнське мистецтво.

Акра

Докінчення **Надія Суровцова**

вити вголос слова любови, вдячності й пошани. Без музик, без похоронних молитов — і тільки в останню хвилину сам собою забренів рідний спів. Стрілецькою піснею прашалася земля з своєю вірною дочкою, вливаючи всю тугу, любов до неї. Це був каліновий вінець на її труну.

Хто і якими словами зумів би сказати так багато в цей прощальний гіркий час як зуміла сказати пісня, що протягом усього життя товаришила Оленці?

Ні, не пішла від нас, живе невмирущий образ прекрасної синьоокої дівчини що назавжди ввійшла в історію своєї Батьківщини.

1963 р.

(Україна)

ЗАМІСТЬ КВІТІВ НА ПРЕСОВИЙ ФОНД "НАШОГО ЖИТТЯ"

В першу річницю смерті **бл.п. Стефанії Пушкар**, засновниці 90-го Відділу СУА в Філадельфії, складаємо на Пресовий Фонд "Нашого Життя" 50.00 дол. За Управу, скарбник 90-го Відділу СУА **Леся Мацьків**.

Під час похоронів **бл.п. Марії Сенік**, яка була членкою нашого XI-го Відділу СУА, була переведена збірка членками XI-го Відділу СУА в Трентоні на Пресовий Фонд журналу "Наше Життя" в сумі 465.00 дол. та на Український Музей в сумі 15.00 дол.

В тому на Пресовий Фонд "Наше Життя":

по 50.00 дол. — Ірена Охримович, Ігор і Дарія Сенік, Орест і Леся Сенік;

25.00 дол. — Мирослава Глушок;

по 20.00 дол. — Євген і Стефа Сиротюк, Емілія Панасюк, Богданна і Мирон Осадца, Галина Сиротюк, Олег і Стася Скрипчук;

по 15.00 дол. — Люба Мриглоцька, Галина Костюк;

по 10.00 дол. — Романа Мицик, Віра й Іван Яскір, Софія і Іван Головка, Оля і Адам Джашан, Анастасія і Михайло Бойцун, Леся і Євген Обаранець, Юстина Надрага, Ярослава Лабка, Надя і Іван Гафткович, Надя і Роман Гулай, Андрій і Ірена Турчин, Марія і Орест Мицик, Валя Джулик, Марія і Михайло Глушок, Уляна і Юрій Тарнавські, Оксана й Іван Микитин. **Разом** — 465 дол.

15.00 дол. — Дарія Кузик (на Український Музей).

Емілія Панасюк (голова), **Анастасія Бойцун** (секретар)

У світлу пам'ять **бл. п. д-р Олени Томоруг**, членки 66-го Відділу СУА громадянство в Нью Гейвен зложили 331.00 дол. на Пресовий Фонд "Нашого Життя". В тому:

по 20.00 дол. — Лідія Пенцак, Марія Гижий;

15.00 дол. — Лідія Фіцалович;

по 10.00 дол. — Марія Сова, Я. Яхницька, Ольга Посполита, Ірина Гриневич, І. Лодинська, Е. М. Кульчицькі, Василь Рудко, Ольга Духновська, Анна Гіна, Віра Гусак, Євгенія Добчанська, К.С. Креховецький, Оріся Лаврович, І. Лодинський, Лідія Козюпа, А. Матвієнко, М. Іванів, М. Висовська, М. Самсонюк, Ірена Мандич, О. Кизик, Н. Микитей, С. Бродич, І. Гладка, М. Зубрицька;

6.00 дол. — М. Марків;

5.00 дол. — С. Данко, К. Румак;

Замість квітів на могилу **бл.п. пана Гельбіра**, батька членки нашого Відділу п. Люби Гуралечко-Лещук складаємо 25.00 дол. на Пресовий Фонд "Нашого Життя", а родині висловлюємо шире співчуття, **членки 86-го Відділу СУА**.

Замість квітів на могилу **бл.п. Йосифа Ляховича**, чоловіка нашої членки Катерини, складаємо 10.00 дол. на Пресовий Фонд "Нашого Життя". Членки 62-го Відділу СУА в Глен Спей, **Ярослава Гапій** — скарбник.

В пам'ять **бл.п. Марії Спірала**, **Марії Сенік**, **Любові Татомир** і **Олександра Кенена** 19-ий Відділ СУА зложив 100.00 дол. на Пресовий Фонд "Нашого Життя", **Марія Веремієнко-Спірала** (скарбник)

Замість квітів на могилу бл.п. Софії Крисюк, матері членки нашого відділу Анни Борис, складаємо 10.00 дол. на Пресовий Фонд "Нашого Життя", а п. Анні з Родиною висловлюємо наші щирі співчуття, **Управа і членки 20-го Відділу СУА в Філадельфії**.

На свіжу могилу **бл.п. Михайла Слободяна**, мужа нашої довголітньої членки складаємо 10.00 дол. на Пресовий Фонд "Нашого Життя", родині висловлюємо щирі співчуття, **членки 65-го Відділу СУА в Нью Бронсвик**.

В третю річницю смерті мого дорогого мужа **бл.п. Андрія Ройовського** складаю 50.00 дол. на Пресовий Фонд журналу "Наше Життя", **Емілія Ройовська**.

Замість квітів на свіжу могилу мого швагра **бл.п. Михайла Панкевича**, складаю 100.00 дол. на Пресовий Фонд "Нашого Життя", **Ірина Гринвич**

На пошану дорогої тети **Марії Хобтяк**, складаємо 30.00 дол. на Пресовий Фонд журналу "Наше Життя" **Іван і Віра Шах**, (через 62-ий Відділ СУА).

Замість квітів на свіжу могилу **бл.п. Марії Мудрик** складаю 25.00 дол. на Прес Фонд "Нашого Життя", **Христина Лисобей**.

В першу сумну річницю смерті нашого незабутого мужа, батька і дідуся **Константина Мрозовського**, складаю 25.00 дол. на Пресовий Фонд журналу "Наше Життя", **Ірена Мрозовська**.

Замість квітів на могилу незабутньої приятельки із шкільної лавки **д-р Ірини Стефанівської-Терлецької**, складаю 25.00 дол. на Пресовий Фонд "Нашого Життя" **Степанія Шухевич Строкон, Австралія**.

В пам'ять покійної **Олени Томоруг** на Пресовий Фонд журналу "Наше Життя" складаю 25.00 дол. **Ольга делля Кава**.

В 18-ту річницю смерті мого незабутнього мужа **бл.п. Романа**, пересилаю 25.00 дол. на Пресовий Фонд журналу "Наше Життя", **Ірена Качмарська**.

В світлу пам'ять **Дмитра Надраги** на Пресовий Фонд журналу "Наше Життя" пересилаємо 20.00 дол., а родині висловлюємо щире співчуття, **Анна Добош, 11-ий Відділ СУА в Трентоні**.

На свіжу могилу **бл.п. Емми Іскало**, складаємо 20.00 дол. на Пресовий Фонд журналу "Наше Життя", а родині висловлюємо щире співчуття, **Параскевія і Володимир Шпачинські**.

В світлу пам'ять **Ігоря Лабанціва**, брата моєї свахи, який помер в Україні складаю 20.00 дол. на Пресовий Фонд журналу "Наше Життя", **Євгенія Рубчак**.

Замість квітів на могилу дорогого приятеля **бл.п. мгр. Петра Яцева**, складаю 20.00 дол. на Пресовий Фонд журналу "Наше Життя", а дорогенькій Лідуні висловлюю мої найщиріші співчуття, **Марія Кордуба з родиною**.

В пам'ять **бл. п. Анни Бай**, мами моєї приятельки Агнес Хоманчук, складаю 15.00 дол. на Пресовий Фонд "Наше Життя" і висловлюю найщиріші співчуття, **Лідія Яців**.

Замість квітів на могилу **бл.п. Марії Сенік**, членки 11-го Відділу СУА, складають 15.00 дол. на Пресовий Фонд журналу "Наше Життя", а родині висловлюють щирі співчуття, **Надія Юрчинська**.

Замість квітів на свіжу могилу **бл.п. Люби Клим**, складаємо на медичний Фонд СУА — 15.00 дол. Родині висловлюємо щирі співчуття, **Теодора і Роман Бриттан**.

3 НАГОДИ...

Щира подяка дорогій родині, приятелям та 65-му Відділові СУА за побажання, квіти і відвідини мене в лікарні після мого нещасливого випадку. Замість окремих подяк складаю 20.00 дол. на Пресовий Фонд журналу "Наше Життя".
Віра Ровенко.

Д-р Ася Школьник в пам'ять своєї товаришки **д-р Міри Сагайдак** — секретарки 33-го Відділу СУА жертвувала 100.00 дол. на видатки Відділу.

Замість квітів на могилу дорогої родички **бл.п. Лідії Рубчак**, пересилаю 25.00 дол. на 100-тисячний Фонд ім. Олени Лотоцької, **Лідія Одежинська**

УКРАЇНСЬКИЙ МУЗЕЙ
203 SECOND AVENUE
NEW YORK, NEW YORK 10003

ТРИВАЛІ ФОНДИ

Влаштовуючи Меморіальний Фонд ім. д-ра **Бориса Филипчак**, зложено 20,000.00 дол.,

Ірина Филипчак

Влаштовуючи Меморіальний Фонд ім. **Петра Яцева**, зложено: **10,000.00 дол.** — Лідія Яців, **100.00 дол.** — Євгенія Рубчак, **50.00 дол.** — д-р Роман Рак, **30.00 дол.** — Мирослава Белей, **по 25.00 дол.** — Іванка і Мирон Бучак, Мирослав і Ева Гнатів з сином Василем, **10.00 дол.** — Марія Стефанишим, **по 5.00 дол.** — Ольга Равлюк, Дануся Фелісіяно, Марійка Панчишин, **Разом — 10,255.00 дол.**

На Меморіальний Фонд ім. **Романа Тишовницького** зложено **20.00 дол.** — Анджелла Вилліямс, **25.00 дол.** — Ксеня Антипів.

На Тривалий Фонд ім. **д-ра Володимира і д-р Ірми Пилишенко** зложено 1500.00 дол. — **Зірокс Фундація.**

На Тривалий Фонд ім. **інж. Євгена і Ірини Мельник** зложено 1000.00 дол.,

інж. Євген і Ірина Мельник

ПОЖЕРТВИ НА УКРАЇНСЬКИЙ МУЗЕЙ

по 500.00 дол. — Українська Православна Кредитівка, д-р Карл і Софія Зайнінгер, 86-ий Відділ СУА;

250.00 дол. — Федеральна кредитівка "Самопоміч" в Нью-Йорку;

200.00 дол. — 47-ий Відділ СУА;

по 100.00 дол. — д-р Іван і д-р Наталія Коропецькі, Вячеслав Цетенко, Фріпорт МкМорен (в доповненню пожертви Мири Мандзюк);

92.50 дол. — Люба Онуферко;

по 50.00 дол. — Олена Гіба, проф. В. Стойко;

42.50 дол. — Петро і Марія Крамаренко;

по 25.00 дол. — Роман і Марія Береза, Ірина Лаврівська, Ростислава Стеців, Христина Блаженко, Богдан Барабаш;

22.50 дол. — Віра Салевич;

по 20.00 дол. — Оксана Рак, Софія Барусевич, Петро і Ірина Остапчук, Володимир Стойко, Роман і Марія Омецькі, Л. Лиман, Марія Ставнича;

по 17,50 дол. — Марко Явдошин, Борис Крупа;

15.00 дол. — Микола Черевайко;

по 12.50 дол. — Наталія Чапленко, В.І. Курилко, Марія Чепурківська, Е. Яворський, Павло Німець, В. Козачинський, Анна Олійник, Марія Савицька, Ольга Масюкевич, Юліан Дутко, Мирон Залуцький, д-р Михайло і Іванна Яцук, В. і Д. Маркусь;

по 10.00 дол. — Ярослав Пришляк, д-р Роман і Лідія Осінчук, Володимир і Ядвига Черевко, Лідія Крамарчук, Люба Іванчук;

9.50 дол. — Дарія Витвицька;

по 7.50 дол. — Марія Цісик, Теодор Юревич, Стефанія Лукоська, Марія Рейнарівч, Мирослав і Христина Лисобей, Богдан Н. Мізак, Люба Дармограй;

по 5.00 дол. — Мирон Захарясевиц, Юрій і Катерина Ковінко, Наталія Лукашевиц, Оксана Полон.

ПОЖЕРТВИ НА БУДІВЕЛЬНИЙ ФОНД УКРАЇНСЬКОГО МУЗЕЮ

945.00 дол. — 108-ий Відділ СУА (коляда);

750.00 дол. — 93-ий Відділ СУА (коляда);

600.00 дол. — Сквібб Корпорація (в доповненню пожертви Панства Івашкових);

по 500.00 дол. — Белл Комунікайшенс (в доповненню пожертви Ірини Охримович), 12-ий Відділ СУА;

380.00 дол. — 106-ий Відділ СУА (коляда);

по 250.00 дол. — Морґен Гаранті Траст Нью Йорку (в доповненню пожертви Наталії Чуми), 64-ий Відділ СУА;

200.00 дол. — 21-ий Відділ СУА;

по 100.00 дол. — Наталія Клапїщак, Роман Ільницький;

50.00 дол. — о. Іван Ткачук;

40.00 дол. — Галина Шембель;

30.00 дол. — Геррі Дзендран;

по 25.00 дол. — Михайло і Стефан Рудик, Володимир і Анна Рак;

по 20.00 дол. — Іванна Парахоник, Василь Рясак;

по 15.00 дол. — Юрій і Зоря Малаховські, Марія Фірчук;

по 10.00 дол. — Олександр Кедринський, М.В. Шпонтак, Василь Бортник, Станислав Павлюк, Лідія Стасюк, Петро Малкут, М. Шкамбара, В. Андрушко, Василь Пушка, Михайло Остафійчук, Андрій Бохневич, Микола Воробець, Василь Піх, Павло Галатин, Аркадій Ткачук, Мирослава Савчак, Надія Попель;

по 5.00 дол. — Петро Чупа, І.К. Мінко, Володимир Левенець, Меланія Холій.

ЗАМІСТЬ КВІТІВ НА УКРАЇНСЬКИЙ МУЗЕЙ

У світлу пам'ять мого мужа сл.п. **д-ра Михайла Стефанова**, складаю 1000.00 дол. на Будівельний Фонд Українського Музею в Нью Йорку, **Марія Стефанів**.

На Будівельний Фонд Українського Музею в Нью Йорку в пам'ять батьків п. У. Момот, **св.п. Михайла і Йосифи Момот**, складають 500.00 дол., **Василь і Лідія Кий**.

В пам'ять бл.п. **Олени Лиско**, зложено на тризні — **по 50.00 дол.** — О.М. Мороз, А.О. Кіра і Олена Смулка і Віра Лещик, **40.00 дол.** — В. Дзінгала, **по 25.00 дол.** — У.Б. Глинські, Анна Політило, О.Р. Гентиш-Брехун, **20.00 дол.** — Ярослав Мулик, **10.00 дол.** — Мирослава Савчак. **Разом — 245.00 дол.**

В пам'ять покійних членок 21-го Відділу СУА **Марії Панцишин, Теклі Долгун і Еви Роговської**, складаємо 200.00 дол. на Будівельний Фонд Українського Музею в Нью Йорку, **Управа і членки 21-го Відділу СУА в Брукліні, Н.Й.**

Замість квітів в пам'ять **бл.п. Івана Бродила**, мужа Марії Бродило зложили на Український Музей: **50.00 дол.** — Роман і Марта Данилюк, **25.00 дол.** — Адам Галай, **20.00 дол.** — Марія Соробей, **по 10.00 дол.** — Іван Дмитрик, Омелян Плечен, Богдан і Христина Подолук, **5.00 дол.** — Іван і Ірена Мокрівські. **Разом 130.00 дол.**

Замість квітів на свіжу могилу **сл.п. д-р Міри Сагайдак**, складаємо 125.00 дол. на Музейний Фонд, а мужеві інженерові Левкові, та синові д-р Степанові складаємо глибокі співчуття, **Управа та членки 33-го Відділу СУА, Парма, Огайо**

Замість квітів на могилу **бл.п. Мирона Гунчака**, на Український Музей зложили: **по 20.00 дол.** — О. і С. Борецькі, І. і Е. Геби, П. і Н. Мельники; **по 10.00 дол.** — Л. Гайдар, Я. і Р. Гавурі, С. Палцан, І. і К. Полюги. **Разом 100.00 дол.**

Замість квітів на могилу **бл.п. Дарії Лебедь**, моєї шкільної товаришки, складаю на Український Музей 25.00 дол. **Марта Луцька Спира**.

Замість квітів на свіжу могилу **бл.п. Марії Лисак**, матері нашої членки Олі Темницької складаємо 25.00 дол. на Український Музей в Нью Йорку. Родині висловлюємо глибоке співчуття, **Управа і членки 119-го Відділу СУА**

Замість квітів на свіжу могилу **бл.п. Олени Лиско**, мами наших дорогих Світлани і Владка Недільських складаємо 25.00 дол. на Український Музей, **Ляриса і Любомир Зелики**.

Замість квітів на могилу моєї дорогої незабутньої сестри **бл.п. учительки Марії Вергун** з Модрицьких та її мужа **д-ра Василя Вергуна**, складаю 20.00 дол. на потреби Українського Музею, **Магдаліна Квас**.

Замість квітів в пам'ять **бл.п. Т. Богачевської** складаю 20.00 дол. на Український Музей, **Христина Зарицька**.

В пам'ять **бл.п. Стефанії Мирошниченко**, складають на Будівельний Фонд Українського Музею 20.00 дол. **Дарія і Юрій Костів**.

Замість квітів на свіжу могилу **сл.п. Юрія Цюлка**, зложили на Український Музей 10.00 дол. **Любомира і Іван Мокей**.

Замість квітів в пам'ять **Святослави Жуковської**, складаю 5.00 дол. на Український Музей, **Михайлина Пилипець**.

Замість квітів в пам'ять **бл.п. д-р Мири Сагайдак**, складаю 50.00 дол. на Український Музей в Нью Йорку, **Михайло Лоза**.

Замість квітів на свіжу могилу **бл.п. д-ра Миколи Тетеревникова**, складаю 50.00 дол. на Будівельний Фонд Українського Музею в Нью Йорку, **Ганна Герасименко**.

Замість квітів в пам'ять **бл.п. Осипи Михайленко**, складаємо 100.00 дол. на Український Музей, **Виктор і Анна Грегорович**.

В пам'ять **бл.п. Ольги Вербовської**, складаю 50.00 дол. на потреби Українського Музею в Нью Йорку, **Анна Політило**.

Замість квітів в пам'ять **бл.п. Ольги Вербовської** складаю 50.00 дол. на Український Музей в Нью Йорку, **Іван Вербовський**.

Замість квітів на могилу **св.п. Станислава Вирсти**, батька нашої членки Роми і тестя Ліди складаємо 25.00 дол. на Будівельний Фонд Українського Музею, **членки 12-го Відділу СУА ім. Олени Пчілки в Клівленді**.

Замість квітів на могилу **св.п. Станислава Вирсти**, батька Маріяна, Ліди і Роми складаємо 25.00 дол. на Будівельний Фонд Українського Музею, **д-р Микола і Надя Дейчаківські**.

Замість квітів на могилу **бл.п. Олени Лиско**, складаю 25.00 дол. на Будівельний Фонд Українського Музею в Нью Йорку, **Марія Палідвор**.

В пам'ять померлих дорогих незабутніх **Рідних з родини Квас-Модрицьких**, замість квітів на їхні могили в Україні, складаю 25.00 дол. на потреби Українського Музею, **Магдаліна Квас**.

Приятелі Ірини Михайлюк, в пам'ять її сестри **бл.п. Станислави Жуковської**, яка померла в грудні 1988 р., зложили на Український Музей 85.00 дол. Втому: **по 10.00 дол.** — Ірина Шмігель, Таня Шутер, Люба Домбчевська, Дарія Тишовницька, Галина Тицька, Марія Крамарчук, Ірина Руснак, Іванна Мартинець, **5.00 дол.** — Галина Павлічко.

Просимо присилати до "Нашого Життя" статті, дописи, посмертні згадки і т.п. призначені виключно для нашого журналу, а не копії матеріалів, які рівночасно висилаєте до інших часописів чи журналів.

РІК 1989 — РІК УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ

ОТЧЕ НЕБЕСНИЙ, НЕХАЙ БУДЕ ВОЛЯ ТВОЯ.

Ділимося сумною вісткою із українським громадянством і членством СУА, що 5-го серпня 1988 р. дзвони Української Католицької церкви св. Івана Хрестителя на Савт-Сайт, Пітсбург, жалібно сповістили про відхід у вічність бувшої довголітньої голови 27-го Відділу Союзу Українок ім. Ольги Басараб, **бл.п. Стефанії Голубяк**.

Шуміли берези в підгаецькій гаю, де 6-го жовтня 1921-го року в місцевості Волощина в родині Романа і Марії Смагетів прийшла на світ донечка Стефанія. Все складалося на те, щоб життя її плило тихим руслом в проміннях батьківської та материнської любови та химерна доля приготувляла свої пляни. Коли Стефанії минає чотири роки, відходить у вічність батько, а незабаром помирає улюблена мати.

Сирітську долю малої Стефанії улегшує її стрийко о. С. Гайдукевич, парох української католицької церкви в селі Волощина, Підгаецького р-ну, дає їй перші християнські напрямні — підставу до життя та загартованість, вчить любити Бога й Україну. По закінченні школи Стефанія переходить під опіку сестер Василянок, беручи курси виховниці дошкілля.

В 1938 р. виходить заміж за агронома Олексу Голубяка, який тоді був головою повітової округи підгаець-

кого р-ну. Подружжя замешкує в селі Горожанка, де впродовж кількох літ Господь поблагословив їх двома доньками — Іванною і Вірою. З огляду на велику громадську та освітню діяльність мужа, молода дружина, по мимо родинних обов'язків, включає себе також у суспільну працю.

Молоде, щасливе, повне надій подружжя має великі задуми на майбутнє, та не минуло і шість років, як війна 1944-му році та окупація Західньої України перечеркує все, що було досі надбане. Родина Голубяків змушена залишити рідні сторони і їхати у невідоме, шукаючи нових життєвих доріг. Вони приїжджають до Австрії і замешкують в м. Зальцбурзі, а опісля до м. Лінцу, де народжується син Мирослав. В 1950-му році родина Голубяків приїжджає до Америки до міста Вейнсвіл (північ Каралайн) працюючи на фермі до 52-го року, після чого переїжджають на постійне замешкання в м. Пітсбург, Пенсильвенія й тут активно включаються в суспільно-громадське життя.

Стефанія Голубяк вступає в Союз Українок, займає пости організаційної референтки, секретарки, на протязі чотирьох каденцій голови відділу, виявляючи при тому великий організа-торський хист.

Щоб пожвавити життя відділу запрошує прелегентів до цікавих доповідей, сама також дає ряд рефератів, організує збірки, продаж печива, чайні

вечори, а літом гостини у своїй оселі. Більшість цієї суспільно-громадської праці Стефанія виконує як вдова із трьома дітьми, дбаючи за їхнє виховання та освіту, заробляючи на хліб насущний у Савт-Сайт шпиталі, як дорадниця у харчуванні хворих. Вона не заломилась під тягарем своїх переживань, із скромних матеріяльних доходів зуміла дати відповідну освіту дітям та широко, по зможі, дарувала на громадські потреби. Мрією покійної Стефанії було побачити посвячення Української кімнати при Пітсбурському Університеті. Не дочекалась...

По довгій та важкій недужі на 67-му році трудовитого життя відійшла, де немає ні болю, ні печалі, а життя вічне.

Панахида, парастас і похоронні відправи були відслужені о. Петром Васльо при участі чисельної громади та членок 27-го Відділу СУА.

Спи, дорога посестро Союзянку, пам'ять про Тебе надовго залишиться між нами, і нехай американська земля буде Тобі легкою.

ОТЧЕ НАШ, НЕХАЙ БУДЕ ВОЛЯ ТВОЯ!

Покійна залишила горем опечалених доньку Іванку з мужем д-р Джаном С. Филипс, доньку Віру, сина Мирослава з дружиною Давн, п'ятеро внуків та ближчу і дальшу родину в Америці, Канаді та в Україні.

Іванна Старощак
пресова референтка

БО МІЙ БАТЬКО І МАТИ МОЯ МЕНЕ ПОКИНУЛИ, — ТА ГОСПОДЬ ЗАБИРАЄ МЕНЕ!

(Псалом 27, — 10)

Здається мені, що саме так, словами псалма, найкраще було назвати посмертну згадку про бл.п. д-р Мирославу (Міру) Янів-Сагайдак, а підбір заголовка буде оправданий уже змістом самої згадки.

Не так то вже давно, бо у вересні 1987 року, відійшла у Божу вічність мати Міри, бл.п. Марія Махницька-Янів, а у січні 1974 року — батько, бл.п. д-р Юрій Янів. Їх могили знаходяться у Клівленді. Хоч в одному й другому випадку була це болюча втрата для рідних і громади, то біль цей можна було злагіднити думкою, що названі особи були вже в похилому віці, і їхня смерть була природнім закінченням їхньої земної мандрівки. А от важко, і то дуже важко погодитися з думкою, що слідом за батьками пішла їхня одинока донька д-р Міра Янів-Сагайдак, пішла передчасно, бо у

відносно молодому віці, відійшла несподівано, трагічно, в наслідок страшної втомобілевої катастрофи. Моторошно було читати повідомлення про цей випадок у Клівлендській пресі (бо випадок стався у Клівленді), а що вже казати про пережиття самої жертви. Про них (пережиття) ніхто вже не дізнається, бо Покійна забрала їх із собою...

Життя д-р Міри Сагайдак обірвалося в середу 4 січня 1989 року — вранці, коли д-р Міра була в дорозі до праці. Повідомлення про її трагічну смерть дісталася до Боффало ще того самого дня і відбулося сумним ехом. Адже д-р Міра Сагайдак мала в Боффало земляків із Знесіння (передмістя Львова), з якого сама походила, мала багато знайомих, приятелів. Придбала їх в часі перебування в Боффало на початку 50-тих років, після приїзду з Німеччини до США, поки не відїхала з родиною (чоловіком Левком, си-

ном Степаном та батьками) до Клівленду, де проживала вже до своєї трагічної смерті і де здобула собі ще більше знайомих і друзів та де втішалася пошаною з боку своїх співпарафіян і співгромадян взагалі, з боку товаришів по праці — лікарів.

Я не компетентний писати про Клівлендський відтинок життя бл.п. д-р Міри Сагайдак і на тлі цього відтинку малювати її портрет. Це завдання найкраще виконають співмешканці Покійної, а особливо члени Лікарського Товариства й Союзу Українок, з якими то суспільними клітинами бл.п. д-р Міра Сагайдак була тісно пов'язана. Сподіваюсь, що знайдеться теж і автор, який охопить цілість життєвого шляху Покійної і подасть повну її біографію.

Ціль моєї (а радше — нашої, бо пишу і в імені своєї дружини) посмертної згадки про бл.п. д-р Міру Сагайдак — інша. Згадуємо про неї як про дуже близьку нам особу, як про хресну матір нашого старшого сина Романа, як про рідну.

24-ий Відділ СУА в Елізабеті, Н.Дж. ділиться сумною вісткою, що проживши 67 літ, 27-го листопада 1988 року відійшов у вічність **бл.п. Іван Полянський** — син лемківської верховини, великий наш приятель. Ми не будемо ніколи мати подібного йому, як ідеться про його готовість помагати нам у нашій праці при висилках пачок потребуючим. Помимо того, що здоров'я не було в доброму стані, він продовжував це майже до кінця свого життя. Він був скромний, чесний, дуже жертвенний, начитаний, його можна ставити за зразок людини.

Висловлюємо глибокі співчуття сестрі Юлії, довголітній членці Управи Відділу на постах секретарки, скарбнички, останньо референтки суспільної опіки.

В пам'ять брата бл.п. Івана Полянського, сестра Юлія Полянська жертвує 20.00 дол. на Пресовий Фонд "Нашого Життя".

Нехай пам'ять про нього буде вічною!

Ірена Левицька, пресова реф.

Із глибоким смутком повідомляємо членство СУА, що 5-го січня 1989 р. відійшла у вічність бл.п. д-р Олена Томоруг, членка 66-го Відділу в Нью Гейвен, Конн. Покійна роджена в Дублянах на західній Україні 21 грудня 1895 р. Початкову і середню освіту закінчила в Стрию одержавши з відзначенням диплом Державної Учительської Семінарії. Дочка відомого на стрийщині визначного культурного діяча, будителя патріота, директора школи в Дублянах і Грабівцях. Вже

Наші обставини такі, що не дали нам змоги взяти участь у похороні Дорогої нам Міри. Правда, нашу повинність перебрали на себе і пов'язали із своєю син Роман і невістка, які проживають у Клівленді (точніше — у підміській місцевості — Сольон) і які брали участь у панахидах і похороні, але це не заспокоює повнотою нашої совісти. То ж хай ці рядки нашої теплої згадки про Тебе, Дорога Міро, послужать за надгробне слово, а китицю квітів, що їх ми були б склали на Твоїй могилі, хай заступить наш скромний даток (50 дол.) на Український Музей, який ніколи для Тебе не був байдужим.

Прощай, Дорога Міро! Молимося, щоб Господь, який забрав Тебе, поселив Твою праведну душу "на місці світлім, на місці квітучім, на місці спокійнім, звідки втекла болізн, печаль і зітхання".

Опечаленим — чоловікові Левкові і синові Степанові висловлюємо наше глибоке співчуття.

з малку просякла патріотичним духом і все мріяла, щоб бодай частинно прислужитись українській справі. Вже в перші дні Визвольних Змагань (1919 р.) включається Покійна враз зі сестрою Марією та братом Ярославом в Українську Галицьку Армію, де обі сестри стають головними секретарками при штабі. Тут покійна знайомиться а пізніше одружується з поручником інж. Теофілом Томоругом. З гаслом УГА "Через Київ — дорога на Львів" мужньо переходять молоді жінки страхіття фронту і воєнних подій аж до пізньої ліквідації Української Галицької Армії. Дальша воєнна хуртовина заганяє покійну, вже з мужем, на еміграцію до Праги. Тут доповнює гімназійну матуру та вступає на Природничий факультет (в ділянці географії та антропології) Карлового Університету. В 1930 р. захищає дисертацію

на тему "Українські степи", та отримує докторат з природничих наук. Безперервна дальша мандрівка по Чехії, Словаччині, Карпатській Україні а пізніше Німеччині, не дає змоги покійній передати свого знання молодому поколінню. Зате де можливо виступає в обороні прав української жінки та українського народу. На Словаччині організує святочні українські академії, на Закарпатті їздить з доповідями по українських селах, в Баварії виголошує доповіді на українські теми.

Переїхавши в 1948 р. з родиною (мужем, донечкою, мамою та сестрою) до Америки, засновує з групою активних українських жінок Відділ СУА в Сан Франціско. Після смерти мужа, переїжджає з родиною в 1954 р. в Нью Гейвен, Конн., де активно включається в громадське життя. Тут знову покійна д-р Олена контактується з Централєю, і за її ініціативою в 1956 р. засновується 66-ий Відділ ім. О. Кисілевської, який є активний до сьогодні. Покійна все входила в склад Управи і не тільки Відділу, а також займала пости в Окружній Управі Нової Англії, була довгі роки пресовою референткою, а відтак займала пост касира. Ніколи не відмовлялась від праці та з охотою виконувала свої обов'язки. Сл.п. д-р Олена відзначалась надзвичайно приємною і лагідною вдачею, зрівноважена, все готова до помочі кожній людині. Не було нікого у 66-ім Відділі, щоб її не шанував і високо цинив. Залишила по собі спомин, гідний наслідування.

В глибокому смутку осталися доня д-р Томоруг-Знаенко (проф. слов'янських мов і літератур в Ратгерському Університеті), (внучка Зіна-Олена Знаенко-Міллер (абсолювентка Ратгерського Університету) з чолові-

ОЛЯ ГАЄЦЬКА

ДЗВІНОЧКИ

Збудились вранці Бім, Бом, Бам:
— Добридень нам, Добридень вам! —
— Вставайте, братіки дзвіночки! —
Сказали під вікном листочки.

— Великдень треба зустрічати,
"Христос Воскрес" треба співати! —
— Великдень тут — Великдень ТАМ —
Тихо сказав дзвіночок Бам.

Стривайте всі! Ось під вікном
Говорить щось дзвіночок Бом:
— В далекій рідній стороні
Пропали десь дзвіночки всі..

У нашій рідній стороні
Не гомонять дзвіночки — ні..
Бо ворог їх поруйнував
Дзвонити їм не дозволяв. —

Схилилися квітки сумні,
Кущі та дерева старі.
Нарада була там ціла
Ще й ластівка прийшла з гнізда.

На Україну ми спішім
І в кожній церкві там дзвонім. —
Згодився Бім, згодився Бам
Дзвонити треба тут і там.

Дзвонити треба цілий день
Співати радісних пісень,
Бо чудо сталося чудес:
Христос Воскрес! Христос Воскрес!

Що це за пташечка вгорі
Несе дзвіночки на крилі?
Полетів Бім і Бом і Бам
— Дзвонити ж треба тут і там!

Нью Йорк, 3.31.89

ЛЕСЯ ХРАПЛИВА

ПИСАНКА

Дівчинка:

Ой, писанко рідна,
Барвистая чічко!
Візьму тебе в церкву
В Воскресную нічку.

Ой, писанко любя,
Які в тебе взори!
То олені, півні,
Ялинки, то зорі...

Дивуюсь, люблюсь,
Та знати б хотіла,
Що кажуть ці взори?
Скажи ж мені, мила!

Писанка:

Ялинка зелена
І олень рогатий
Тобі нагадують
Зелені Карпати.

А хрест пригадає
Терпіння Господні;
Це ж так Україна
Розп'ята сьогодні...

А той безконечник
Біжить безконечно,
Бо Правда не згине,
А житиме вічно.

Як півень запіє
І ранок настане,
Отак Україна
З неволі повстане.

І зіркою-квітом
Усім засіє
Ожидана воля —
Це добре я знаю!

Дівчинка:

Тепер розумію!
Не даром же мати
Мені наказали
Тебе шанувати!

Бо щастя віщуєш
Ти, писанко-чічко,
Посвячена в церкві
В Воскресную нічку!

ОЛЯ ГАЄЦЬКА

ПИСАНКА ДЛЯ ХЛОПЧИКА З УКРАЇНИ

Намалюй мені, Бабусю,
Писанку таку чудову,
Щоб і олені і зорі
Й квіти були кольорові.

В гостях в нас — малий хлопчина,
Що приїхав аж зі Львова
І я йому подарую
Писанку оту чудову!

Та ще йому заспіваю:
"Жучка", "Зельмана" й "Голубку",
Хай сестричці він розкаже
Як виводять в нас гагілку!

Хай розкаже, як у церкві
Ми "Христос Воскрес" співали,
Для дітей на Україні
Ласки в Господа благали.

Намалюй мені, Бабусю,
Писанку таку чудову,
Щоби хлопчик з України
Повіз її аж до Львова.

ком Гренвіллом і сестра Марія Рудницька.

Прощали сл.п. Олену Томоруг від Округної Управи Лідія Фіцалович і Ірена Гладка від 66-го Відділу.

Нехай чужа американська земля буде їй легкою. Вічна їй пам'ять.

Лідія Фіцалович
голова Округу СУА

ПАМ'ЯТИ ІРИНИ ЧУЧМАН

В неділю 19-го лютого 1989 р. українська громада Метрополії Дітройту була вражена трагічною вісткою, що несподівано відійшла від нас дорога

сестра-союзниця **Ірина Венгринович-Чучман**.

Ірина Чучман народилась 4-го січня 1920 р. в родині о. І. Венгриновича, в Команчі на Лемківщині. З родинного гнізда Ірина винесла велику Віру в Бога, любов до своєї Церкви та вірність українському народові.

З рідної Команчі скитальча дорога під час 2-ої світової війни простелилась через Західну Європу аж до далекого Дітройту.

Ірина Чучман у 1964 р. була однією з найактивніших засновниць 81-го Відділу СУА ім. Олени Степанів і на протязі 25-ти років була членом управи, виконуючи різні обов'язки. Багато допомагала при здійсненні проекту відділу Збірки модельок (ляльок) Народної Української Ноші й Історичних Постатей України; була членом Округної Управи СУА Округу Дітройту.

Численна присутність союзниць, друзів і знайомих на похоронних відправах у заведенні Градовської-Гризодуб 21-го лютого та на похоронах 22-го з Української Католицької Церкви св. Михаїла в Дірборні свідчили за пошану до покійної і співчуття до родини.

Від земляків з Лемківщини прощав бл.п. Ірину Б. Левицький, від 81-го

Відділу О. Лісківська, від Округної Управи СУА Ліда Колодчин. По-сестри-союзниці з відділу щиро від серця молились за спокій її душі!

Парох Укр. Кат. Церкви св. Михаїла о. Вейн Ручкі попросив незабутню Ірину в далеку дорогу теплими, щирими словами як зразкову християнку, дружину, матір й українку, лагідної вдачі, завжди готовою прийти ближньому на допомогу, також як людину з непохитними засадами моралі й людських чеснот.

В пам'ять бл.п. Ірини замість квітів на свіжу могилу було зібрано членами 81-го Відділу, з порозумінням з родиною, на Медичний Фонд СУА допомоги потребуючим українським дітям 436.00 дол., на Український Музей в Нью Йорку 30.00 дол., на журнал "Наше Життя" 20.00 дол.

Наше найщиріше й глибоке співчуття чоловікові бл.п. Ірини п. Романові Чучманові, доні д-р Вірі Чучман-Гейсі і зятєві д-р Вільяму Гейсі! А дорогій сестрі-союзниці Ірині вічний спокій і світла пам'ять!

За Управу 81-го Відділу СУА
ім. О. Степанів

Олена Лісківська — голова
Олена Папіж — заступниця голови

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ

6-ИЙ ВІДДІЛ СУА, ЧІКАГО, ІЛ.

Річні Загальні Збори 6-го Відділу СУА ім. Наталії Кобринської в Чікаго, відбулися 5-го лютого 1989 р. о год. 12:00 п.п. Вибрано нову **Управу на 1989 рік**:

Голова — Стефа Галицька, заступниця голови — Наталка Завадович; скарбничка — Ірка Плешкевич; кореспонденційна секретарка — Діяна Мінкович; протоколярна секретарка — Оля Маркевич.

Референтки: організаційна — Ліда Касіян; зв'язків — Ірка Остап; виховна — Ірка Іванюк і Дарка Плешкевич; культурно-освітня — Оля Попович; мистецько-музейна — Ліда Ливин; суспільно-опіки — Марійка Саєвич і Ірка Глюбіш; ім-презова — Марійка Качур і Гануся Глюбіш; господарська — Міля Кавка; хронікар — Христя Григорчук.

Контрольна Комісія: Віра Еліяшевська, Люба Скуб'як, Ірка Слюсаренко.

33-ИЙ ВІДДІЛ СУА, ОКРУГА ОГАЙО

Річні Загальні Збори відбулися 5-го лютого 1989 р. в домівці СУА в Пармі. Округну Управу репрезентувала голова Округу Орися Свистун. До Президії увійшли: Мирослава Грабець, як предсідниця і Емілія Волянник як секретарка.

Управу вибрано в такому складі: голова — Іванна Шкарупа, 1-ша заступниця голови — Ірина Кашубинська, 2-га заст. голови — Ольга Дем'янчук, протоколярна секретарка — Марія Грушкевич, кореспонденційна секретарка — Мирослава Грабець, скарбничка — Лукія Медицька, заступниця — Александра Волошин.

Референтки: організаційна — Стефанія Вільшанецька, культурно-освітня — Любомира Мичковська, члени реф. — Ольга Дем'янчук, Ірина Дубас, суспільної опіки — Дарія Говикович, члени — Ольга Байко, Люба Лешньовська, Віра Смалєстоцька, Дарія Микита, Ірина Стахур, стипендійна — Іванна Вовк, виховна — Оленка Тарнавська, музейно-мистецька — Люба Боднар, заст. Олена Мовчан, пресова — Марта Сидір, господарська — Комісія — Анна Перепічка, Марія Нич, Ірена Стахур, Марія Антонів.

Контрольна Комісія: голова — Анна Тарнавська, члени — Емілія Волянник, Анна Глинська. Заступниці: Ярослава Гергель, Ольга Ільчишин.

Марія Сидір

54-ИЙ ВІДДІЛ СУА, ВІЛЬМІНГТОН, ДЕЛ.

Загальні збори 54-го Відділу відбулися 11-го грудня 1988 р. в присутності голови Округної Управи Філадельфії Оксани Фаріон.

До Президії Зборів увійшли: Ірена Щерба — голова і Марія Матвійків — секретарка.

Від Редакції

Редакція не приймає матеріалів не підписаних авторами та застерігає за собою право скорочувати статті та правити мову.

Статті, підписані авторами, висловлюють їх власні погляди а не погляди редакції. Редакція не буде містити невічливих образливих для когонебудь висловів. Рукописів не звертаємо. Анонімів не читаємо.

**Редакція приймає за домовленням тел: (212) 674-5508. Адміністрація (212) 533-4646.
Адреса: "Our Life", 108 Second Ave., New York, N. Y. 10003**

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ ВІДДІЛІВ СУА

Нова управа Відділу на 1989 рік: голова — Катерина Гусак, почесна заступниця голови — панімамна Анна Гринишин, заступниця голови і секретарка — Ірена Щерба, скарбничка — д-р Ірена Столяр, до збирання складок — Ольга Паранчак.

Референтки: культурно-освітня — Богуслава Бас, мистецька — Алла Рудавська, організаційна — Катерина Гусак, імпрезова — Ірена Щерба, зв'язків — Стелла Маєр і Марія Пазуняк, пресова — Арета Скамай, збирання передплат "Нашого Життя" — Марія Матвійків, суспільної опіки — Катерина Глинянська і Марія Корженівська, господарські — Іванна Дицьо, і Катерина Глинянська.

Контрольна Комісія: Марія Матвійків — голова, Анна Тур і Віра Григорович — члени.

Ірена Щерба, секретарка

61-ИЙ ВІДДІЛ, ВИПАНИ, Н.ДЖ.

Загальні збори 61-го Відділу СУА у Випані, Н.Дж., відбулися 15-го лютого 1989 р., на яких вибрано таку **Управу на 1989 рік:** голова — Слава Мулик, заступниця голови — д-р Ірина Біленька, протоколярна секретарка — Оксана Станько, скарбничка — Уляна Паславська. **Референтки:**

пресова — Люся Буняк, кореспонденційна — Леся Ласій, музейно-мистецька — Роксоляна Ласій, суспільної опіки — Ганя Кіцак, господарчі — Дарія Бердей і Мирося Запроскас, культурно-освітня — Тереня Ракоча, імпрезова — референтки не вибрано, виховна — Оксана Станько, організаційна — Дануся Яворська.

Контрольна Комісія: голова — Тереня Ракоча, членки — ліда Черниченко, д-р Люба Дзінгала.

Дануся Яворська — пресова

70-ИЙ ВІДДІЛ СУА, ПАССЕЙК, Н.ДЖ.

70-ий Відділ СУА, Пассейк, Округа Нью Джерзі. Збори відбулися 5 березня 1989 р. річні загальні збори. **На голову** Відділу перевибрано Галину Бобиляк. **Нова Управа Відділу** лишається без змін: заступниця голови — Ольга Буртик; секретар — Ольга Мочула; скарбник — Світлана Марченко; **референтки** — культурно-освітня — Олександра Мочула; суспільної опіки — Дарія Колатало; пресова — Ірина Чайківська; музейна — Марія Мартинюк; господарська — Ядвига Дяченко; зв'язків — Ірина Цапар; стипендійна — Марія Бакалець; імпрезова — Ліда Ігнат. **Контрольна Комісія:** Стефанія Квасовська — голова, Марія Кознарська і Христина Блаженко — члени.

"OUR LIFE" Magazine (USPS 414-660) is published monthly — except July & August combined by Ukrainian Women's League of America, Inc. at 108 Second Ave., New York, N. Y. 10003

Subscription in the United States of America \$15.00, half year \$8.00, single copy \$1.50.

COUNTRIES OTHER THAN U.S. (with the exception of South America) may send the subscription in their currency, which will equal the amount of 15.00 American dollars.

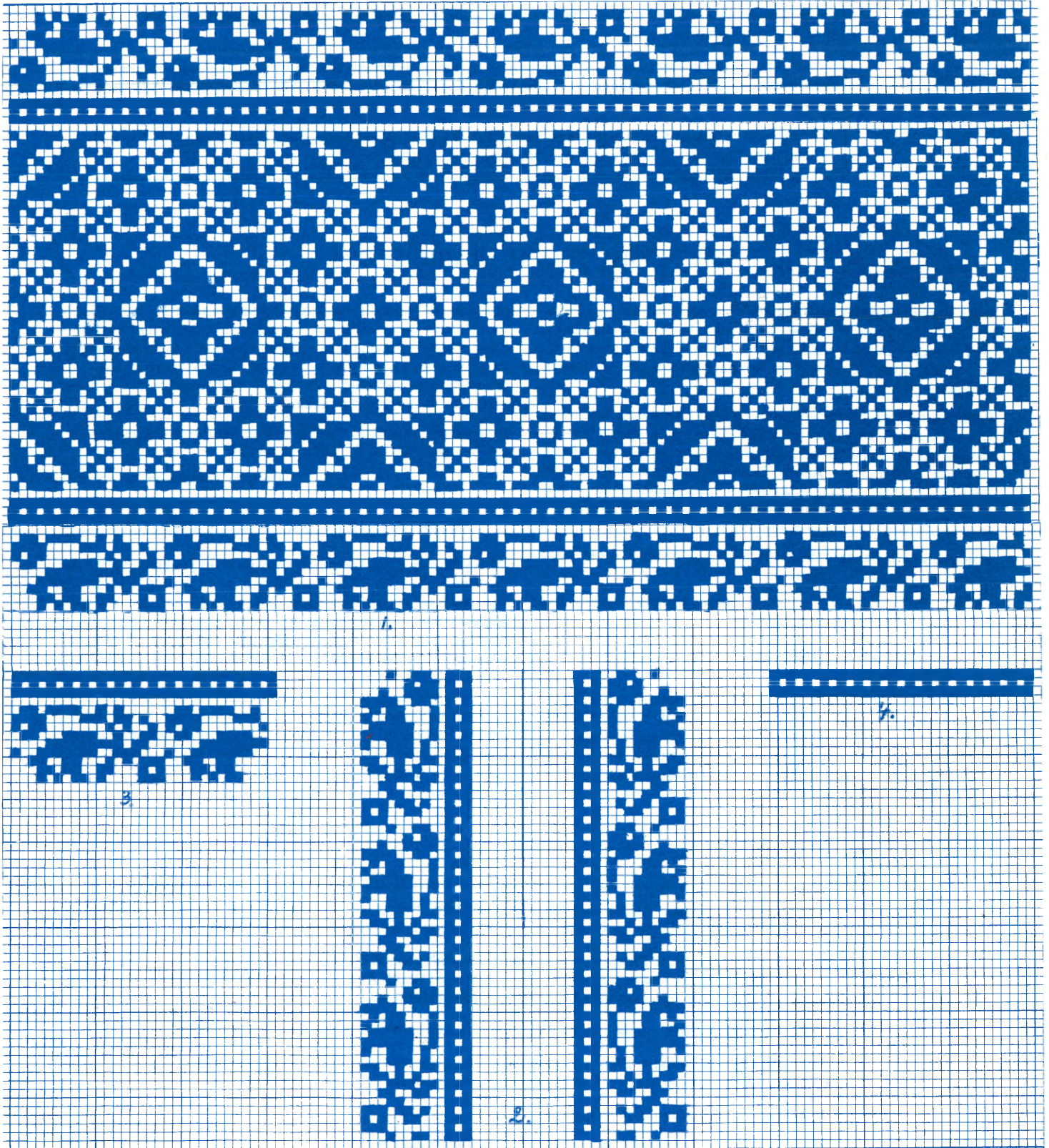
ПЕРЕДПЛАТА В США: річна... 15.00 дол. піврічна 8.00 дол. Поодинокое число 1.50 дол.

КРАЇНИ ПОЗА МЕЖАМИ США (за винятком Південної Америки) можуть вплачувати у своїх валютах, в сумі яка дорівнює вартості 15.00 американських доларів.

©Copyright 1989 Ukrainian Women's League of America, Inc.

Printed in USA by Computoprint Corp., 35 Harding Ave., Clifton, NJ 07011

(201) 772-2166
FAX (201) 772-1963

*Взір на блюзку з колекції Ірини Кашубинської. Село Угринів, Сокальщина. Початок XX ст. Вишивати синіми нитками D.M.C. В оригіналі вишито чорними нитками. Композиція Ольги Трачук.
Blouse design from the collection of Iryna Kashubynsky. Village of Uhryniv. Sokol region. Beginning of the XX century. Embroider with blue thread - DMC #797. The original was embroidered with black thread. Arranged by Olha Trachuk.*